

X. évfolyam
5. szám
ROMA LAP
2002. május
Ára: 120 Ft

LD

HOSSZÚ ÚT

„LUNGO DROM”

Kedves Farkas Flórián!

Szeretettel írok Önnek április 21-én a választás napján, még nem tudva, mi lesz az eredmény. Hálásan köszönöm, hogy még bízik bennünk, a többségi társadalom jobbik felében, annak ellenére, hogy sok előítéllettel, bizalmatlansággal kell megküzdenie köztünk is.

Én tudom, hogy a cigányok – miként más népek szülőttei is – Istentől kapott tiszta lélekkel jönnek a világra, és azt is tudom, hogy egy cigány embernek a nem cigá-

Fotó: Csabai János felvétele

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekről” Közalapítvány az Egészségügyi

és az Oktatási Minisztérium támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954
e-mail: lungodrm@axelero.hu

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Kóte Lilla,
Bujdosó Jánosné, Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán,
Lukács Ilona, Nyári Gyula, Szécsi Magda

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira

Felélős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

KARCAGI NYOMDA KFT.

Felélős vezető:

Tankó Csaba ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Szerkesztőségünk

a mienktől eltérő véleményt is közli.

A leveleket esetenként rövidítve, szerkesztett formában adjuk közre.

nyokhoz képest nagyobb tehetséggel és akaraterővel, lelki erővel kell rendelkeznie ahhoz, hogy kiemelkedhessen társadalmilag és történelmileg meghatározott sorsából. Éppen ezért, akinek ez sikerül, igen nagy tiszteletet érdemel, különösen, ha nem feledkezik el a nála most még gyengébb testvéreiről.

Én bízom a szeretet erejében, és azt hiszem, ezt a szeretetet a mi táborunkban nagyobb eséllyel találhatja meg, mint a „cigányproblémát” üveggyöngyökkel, ségélyekkel letudni akaró baloldaliak táborában. Mi abban hiszünk, hogy a valódi felemelkedést a tanulás, a munka és a vallás szolgálja, és ehhez kell minél nagyobb segítséget nyújtanunk, (természetesen ségélyre is szükség van).

Kérem ne kedvetlenedjen el, ha néha közöttünk is közönyben és elutasításban van része, mi is gyarló emberek vagyunk, de sokan vagyunk, akik szeretnénk a cigányság sorsának jobbra fordulását, és megbecsüljük az Ön és társai jobbító igyekezetét. Remélem együtt sikerülni fog, még ha sok nehézség áll is előttünk, függetlenül a választások kimenetelétől.

Ezzel a levéllel egy kis „szeretet-injekciót” szeretnék adni Önnek (orvos vagyok), hogy több ereje legyen munkája folytatásához. Ha esetleg másban is segíthetek, kérem szóljon.

Szeretettel üdvözlöm, akár győzünk, akár nem.

Dr. Sperlág Melinda

Igen Tisztelt Elnök Úr!

Nagy örömmre szolgál, hogy gratulálhatok Önnek parlamenti képviselővé választása alkalmából.

Az Ön megválasztása a demokrácia adta keretek között az Ön munkájának elismerése. A választásokon való magas részvétel a magyar állampolgároknak kialakult mély civil öntudat bizonyítéka. Biztos vagyok abban, hogy ebben a ciklusban munkájával nagy mértékben hozzájárul közös célunkhoz, hogy Magyarország legkésőbb 2004-ben a lehető legjobb feltételekkel az Európai Unió teljes jogú tagjává váljon. Kérem tudassa velem, ha bármiben támogatni tudom ezt a célt, szívesen állok rendelkezésére.

Tisztelt Elnök Úr, minden jót kívánva ebben az új parlamenti ciklusban, személyes nagyrabecsülésem és tisztelem kifejezésével, maradok szívélyes üdvözléssel.

Habsburg György

Habsburg György
Miniszterelnöki Hivatal
Rendkívüli és Meghatalmazott
Nagykövet

Tisztelt Képviselő Úr! Kedves Barátom!

Engedd meg, hogy ezúton gratuláljak országgyűlési képviselővé választásodhoz.

Tisztelettel köszönöm azt az áldozatos munkát, amely lehetővé tette, hogy a polgári összefogás növelni tudta támogatottságát, és az országgyűlés legnagyobb erejévé válhatott. Kérlek, hogy tolmácsolod köszönetemet valamennyi munkatársadnak és mindazoknak, akik hozzájárultak a választások sikeréhez.

Jóllehet a választások végeredménye nem igazolta előzetes reményeinket, ám az elmúlt hetekben mégis világossá vált, hogy olyan erő született, amely zálogát jelenti az erős, gyarapodó, az elmúlt négy esztendő értékeit megőrző szabad, polgári Magyarországnak.

Eredményes képviselői munkát, tevékenységedhez erőt és jó egészséget kívánok.

Üdvözléssel:

Pokorni Zoltán

Pokorni Zoltán
Fidesz Elnök

Tisztelt Képviselő Úr!

Engedje meg, hogy vezető társaim és a megye rendőri állománya nevében gratuláljunk országgyűlési mandátumához.

Felelősségteljes képviselői munkájához sok sikert és erőt, egészséget kívánunk, egyben kérjük, hogy a jövőben is fogadja el együttműködésünket és a parlamentben is támogassa munkánkat.

Tisztelettel:

Karakas László

Karakas László
r. alezredes
rendőrségi főtanácsos
Szolnoki Rendőrkapitányság
vezetője

Dr. Házi István

Dr. Házi István
r. ezredes
rendőrségi főtanácsos
megyei rendőrkapitány

Figyelj rám!

Segítsetek

Kitárt karral ordító marok
Sikoltó lélek: Éhes vagyok!
Táv szerelem, csodalét
Suhanó, fuvalló, sikoltó ágyamon
Szégyengondolatok
Szakadékuhanás. Megállok.
Zuhanás. Föl-le! Föl-le!
Segítsetek!

Álom

Sötét van és félek
Sötét gondolatokkal élek
Sötét múltból, sötét híd jövőmbe
Sötétség egész életemben.
Futok, futok, futok
Peregnek a gondolatok:
Elipszis alakú világ
Hová indult el az ágy?
Felülök a csillagokra
Nincsen szükség nyugtatókra

Céltalanul

Céltalan tavaszon tova futó álom,
Sárga fényű nappalon biztonságom várom.
Naplóarcú elmúlás, február, március,
Porfelhőbe burkolt április,
Félbeszakadt szerelem,
Nikotinfelhő reggelem. Ásítás délután
Hangösvény ablakomnál.

Önarckép

Vagyok szutykos arcú bomba
Vagyok tűzgolyó, ha pusztul a világ.
Leszek folyó, mely mindent tisztára mos
Leszek rigó, ki éjjel-nappal dalos
S, hogy ki voltam ne kérdjed
Hisz, hogy bánatot cipeltem múlthoz
tapad,
apad,
Sírva ri,
ordít,
kacag,
könny,
depresszió,
leány heves!
Isten veled!

Levél

Megértenéd-e valaha miért szebb a
tavasz, ha eső mossza virágait?
Megértenéd-e, hogy a pitypang miért
retteg a szél mindent felkavaró szürke
jöttétől?
A napsugár már arany színű köpönyegben
néz a világra, és mosolya átjárja
az utakat, a völgyeket, a vonatokat.
Felhő be nem takarhatja fátylát.
Vele üzenek.
Arcodra emlékezem. Erős kezed meg-
meg érint néha. Büszkeséged elvisz a
pitypang mellett, mely arra vár, hogy észrevedd.
Csak egy pillanatra.
Utána el is fújhatod.

Osztrák segítség Hajdú-Bihari romaszervezeteknek

● 90 ezer osztrák schillings beruházás keretében júniusig tartó, több Hajdú-Bihar megyei romaszervezet munkáját is segítő pályázatírási és pályázatkészítési szeminárium kezdődött április második hetében Debrecenben. A Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ és a Debreceni Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képző Központ közreműködésével és teljes egészében az osztrák gazdasági és munkaügyi minisztérium finanszírozásában indult program a romák munkkerőpiaci integrációját kívánja elősegíteni.

Jónás Judit

● *A Magyarországi Roma Parlament színháztermében mutatták be április 16-án Jónás Judit főszereplésével: A mi Jászai Marink című előadást. Jónás Judit – többek között – Schiller: Stuart Mária, Shaw: Szent Johanna és Shakespeare: III. Richárd és Hamlett című művei alapján állította össze előadását.*

Európai Roma Ombudsmani Hivatal (?)

● Európai Roma Ombudsmani hivatal létesítését és az érintett kisebbség jogait rögzítő európai charta elfogadását is indítványozza az a dokumentum, amelyet *Tabajdi Csaba*, az MSZP politikusa terjesztett az Európa Tanács parlamenti közgyűlése elé. Szerinte az ET minden tagállamában biztosítani kell a romák kisebbségi státusát.

A legtöbb pedagógusok lesznek

● *A legtöbb roma hallgató pedagógusképzésben vesz részt,*

vészetit jelenti. Mindössze 4 cigány fiatal vesz részt felsőfokú katonai és rendőri képzésben. Alacsony a cigány diákok aránya az egyetemi szintű egészségügyi szakokon, elsősorban az orvosképzésben, illetve a szülésznő és az ápolónőképzésben is, valamint a hittudományi szakokon.

Új helyen az ombudsmani hivatal

● Mádl Ferenc köztársasági elnök jelenlétében ünnepélyesen átadták az Országgyűlési Biztosok Hivatalának új székházát Budapesten, a Nádor utcában. Az államfő beszédében kiemelte: az országgyűlési biztosok a magyar

A hónap

ezen belül is a tanárképző főiskolák állnak az első helyen, derül ki az Oktatáskutató Intézet tanulmányából. A roma hallgatók a legnagyobb arányban a budapesti felsőoktatási intézményekben tanulnak, de kiemelkedően sok cigány származású diákot isköltözött be a Pécsi Tudományegyetem is. A legtöbb roma hallgató pedagógusképzésben vesz részt, az egyetemi szintű bölcsész tudományi szakok, valamint az óvó- és tanítóképző szakok csaknem azonos számú hallgatóval a második helyen állnak. Viszonylag magas a műszaki területen is a roma fiatalok száma. A műszaki képzést a művészeti követi, ez az esetek csaknem mindegyikében a zenemű-

alkotmányos jogállamiság egyik meghatározó intézménye, és az országgyűlési biztosok történelmi küldetésnek tesznek eleget. Kaltenbach Jenő a kisebbségi jogok országgyűlési biztosa szerint a székházavató az ombudsmanok, s kicsit az emberi jogok ünnepe is.

Drogkoordinátor- képzés

● Cigány származású fiatalokkal foglalkozó pedagógusok, nevelők számára rendezett háromnapos ingyenes drogkoordinátor-képzést a Tiszta Jövőért Közhazsnú Alapítvány. Módszertani segítséget igyekeztek adni ahhoz, miként lehet haté-

konyan megszervezni az iskolai drogprevenációs programokat, hogyan nyújthatnak személyes segítséget és mutathatnak kiutat a kábítószerrel fiatalok számára. *Topolánszky Ákos*, az ISM helyettes államtitkára szerint a cigány származású fiatalok közül egyre többen nyúlnak kábítószerhez, ezért volt szükség egy ilyen képzésre. A kezdeményezésnek lesz folytatása, de a szakemberek azt szeretnék, ha a romák mondanák el, milyen segítségre van leginkább szükségük. A képzést az Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM) 3 millió forinttal támogatta.

Közmunka Újszászon

● Májusban újabb 25, huza-mosabb ideje állástalan roma állhat munkába Újszászon, a települési és a kisebbségi önkormányzat együttműködésével elindult közmunkaprogram keretében. A munkanélküli ellátásból kiszorultak közül huszonötön már április eleje óta szepítik a javarészt romák lakta utcákat, gondozzák a temetőt. A kisebbségi önkormányzat azt tervezi, hogy akiknek lejár a közhasznú foglalkoztatása, azoknak képzéseket, átképzéseket kínálnak fel, ezzel segítve állandó munkához jutásukat.

ezt olyan emberekkel szemben teszik, akik képtelenek ez ellen védekezni.

Családi házak épülnek

● A sarudi cigány kisebbségi önkormányzat 10 családi ház megépítésére pályázott az Országos Cigány Önkormányzathoz. A képviselőtestület támogatón értékelte a cigányság lakásépítési törekvését, s ennek megfelelően három közművesített utcában jelölte ki a házhelyeket. A tíz többgyermekes család a napokban választhat a títustervek közül. A családok igénybe veszik a szociálpolitikai kedvezményt, de feltétel, hogy a családfők kötelesek az építkezésen 100-150 órát dolgozni.

p hírei

Kisebbségekkel foglalkozó tárca létrehozását sürgetik

● Több hazai nemzetiség támogatná egy emberi jogi, antidiszkriminációs kérdésekkel és kisebbségekkel foglalkozó tárca létrehozását. Az új kormányzattól a kulturális autonómia megteremtését várják, hiszen enélkül, mint a Német, a Horváth és a Görög Országos Önkormányzat vezetői elmondták, nincs megfelelő háttérük, és reménykednek abban is, hogy megoldódik végre a rég hiányolt kisebbségi parlamenti képviselőik is.

Csehországi roma gettók

● Csehország több városának peremén az utóbbi években etnikai gettók jöttek létre, amelyekben a társadalom szegényebb rétegeit képező romák élnek. *Roman Kristóf*, a prágai kormány romakérdéssel foglalkozó tanácsának vezetője megerősítette, hogy mintegy 20 ilyenről tud. Szerinte a gettósodás az érvényben lévő törvények alapján megy végbe, s az államnak nincs eszköze ezt megakadályozni. *Jan Cerny* emberi jogi aktivista szerint a helyi politikusok sok helyütt mindent megtesznek, hogy a romákat kiszorítsák településükről. Többnyire törvényes eszközöket alkalmaznak, de

Könyv a kivándorlásról

● Roma migráció címmel jelentet meg tanulmánykötetet a Magyar Tudományos Akadémia Kisebbségkutató Intézetének Nemzetközi Migrációs és Menekültügyi Kutató Központja. A munka a műhely által tíz évvel ezelőtt útjára indított kiadványsorozat tizenkettedik darabja, s a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) által az Európai Unió több tagállamának kérésére 1999-ben megkezdett kutatási program része. Elemzi többek között a Magyarországról való roma kivándorlást, a Romániából érkező koldusok helyzetét.

Roma Osztály a Kancellárián

● Roma származású politikai államtitkár foglalkozhat a kancellárián a legnagyobb hazai kisebbség ügyeivel – nyilatkozta az Indexnek *Teleki László*, aki szocialista színekben jutott be a parlamentbe. Szerinte személyi kérdésekről még korai beszélni.

Összeállította: Paksi Éva

Megalakult az új Országgyűlés

2002. május 15-én megalakult az új összetételű Országgyűlés. A képviselők ünnepélyes esküt tettek, majd megválasztották a T. Ház elnökét, alelnökeit. A T. Ház elnöke a szocialista Szili Katalin lett, az alelnökök pedig Mandur László (MSZP), Harrach Péter és Szájer József (Fidesz), Dávid Ibolya (MDF) és Wekler Ferenc (SZDSZ).

(Fotó: MTI)

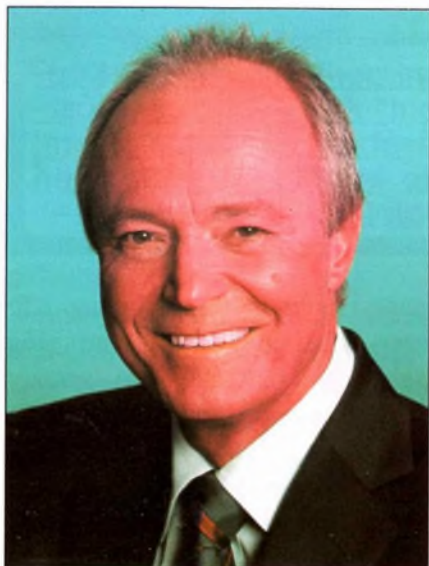
Országgyűlési bizottságok

Az 1990-ben felállt parlament 14 bizottsággal kezdte meg munkáját. A parlament házszabálya minimálisan hat bizottságot ír elő, valamint azt, hogy "az állandó bizottságok száma és feladatköre alapvetően a kormányzat felépítéséhez igazodik". A Medgyessy-kabinet 14 minisztériumához viszont már 25 bizottság társul. Ezeknek összesen 492 tagja lesz.

A 4 cigány származású képviselő az alábbi bizottságokban lesz érdekelt: **Farkas Flórián** (Fidesz) frakcióvezető-helyettes az Európai integrációs ügyek és az Emberi jogi bizottságban, **Lukács Mihály** (Fidesz) a Foglalkoztatási és munkaügyi bizottságban, **Varga József** (Fidesz) és **Teleki József** (MSZP) az Emberi jogi bizottságban.

Az új kormány miniszterei, politikai államtitkárai

Az MSZP és az SZDSZ megnevezte a koalíciós kormány összes miniszterjelöltjét, és a politikai államtitkári poszt várományosainak többségét. A Medgyessy Péter vezette MSZP-SZDSZ kormány előreláthatóan május 27-én alakul meg.

Medgyessy Péter, miniszterelnök
(Fotó: MTI)

1942. október 19-én született Budapesten. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen folytatta felsőfokú tanulmányait 1962-1966 között. 1966-tól a Pénzügyminisztériumban dolgozik munkatársként, majd osztályvezetőként, főosztályvezető-helyettesként és főosztályvezetőként. 1982-1986 között miniszterhelyettes, 1986-1987 és 1996-1998 között miniszter, 1987-1990 között miniszterelnök-helyettes. 1987-1989-ben az MSZMP KB tagja. 1990-től 1994-ig a Magyar Paribas Bank Rt. elnöke-vezérigazgatója, 1994-1996 között a Magyar Befektetési és Fejlesztési Bank Rt. elnök-vezérigazgatója. 1994 augusztusától novemberig a Miniszterelnöki Tanácsadó Testület vezetője. 1995-1999 között a Magyar Közgazdasági Társaság alelnöke, majd elnöke. 1998-tól 2001-ig az Inter-Európa Bank Rt. elnöke, az Atlasz Utazási Biztosító Rt. alelnöke. A Pénzügyi és Számviteli Főiskola tanára.

Miniszterelnöki Hivatal

Kiss Elemér miniszter (MSZP)
Draskovics Tibor, politikai államtitkár (MSZP), kabinetfőnök

Tóth András politikai államtitkár (MSZP) titkosszolgálatok irányítása
Szekeres Imre politikai államtitkár (MSZP), parlamenti kapcsolatok
Nagy Sándor politikai államtitkár, (MSZP) területfejlesztés
Horn Gábor politikai államtitkár (SZDSZ) koalíciós együttműködés

Belügyminisztérium

Lamperth Mónika miniszter (MSZP)
Pál Tibor politikai államtitkár (MSZP)

Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium

Csehák Judit miniszter (MSZP)
Kökény Mihály politikai államtitkár (MSZP)

Foglalkoztatás politikai és Munkaügyi Minisztérium

Kiss Péter miniszter (MSZP)
Csizmár Gábor politikai államtitkár (MSZP)

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Németh Imre miniszter (MSZP)
Szanyi Tibor politikai államtitkár (MSZP)

Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Csillag István miniszter (SZDSZ)
Szalay-Berzeviczy Gábor politikai államtitkár (SZDSZ)

Gyermekek-, Ifjúsági és Sportminisztérium

Jánosi György miniszter (MSZP)
Mesterházy Attila politikai államtitkár (MSZP)

Honvédelmi Minisztérium

Juhász Ferenc miniszter (MSZP)
Iváncsik Imre politikai államtitkár (MSZP)

Igazságügyi Minisztérium

Bárándy Péter miniszter (MSZP)
Hankó Faragó Miklós politikai államtitkár (SZDSZ)

Informatikai és Hírközlési Minisztérium

Kovács Kálmán miniszter (SZDSZ)

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Kórodi Mária miniszter (SZDSZ)
Kis Zoltán politikai államtitkár (SZDSZ)

Külügyminisztérium

Kovács László miniszter (MSZP)
Bársony András politikai államtitkár (MSZP)

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Görgey Gábor miniszter (MSZP)
Kocsi László politikai államtitkár (MSZP)

Oktatási Minisztérium

Magyar Bálint miniszter (SZDSZ)
Hiller István politikai államtitkár (MSZP)

Pénzügyminisztérium

László Csaba miniszter (MSZP)
Burány Sándor politikai államtitkár (MSZP)

Összeállította: Paksi Éva

Roma aktivisták munkában

2000 októberében indult a Debreceni Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képzőközpont, valamint az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaügyi Központ szervezésében az a tanfolyam, amely 25 közösségfejlesztő roma aktivista képzését tűzte ki célul. A képzésben résztvevő fiatalok személyére a kisebbségi önkormányzatok tettek javaslatot.

A kormány 1999-ben jóváhagyott középtávú intézkedési csomagja többek között azt célozta meg, hogy a roma népességnek bővüljenek a foglalkoztatási lehetőségei a munkaügyi központok és a cigány kisebbségi önkormányzatok közötti együttműködés révén. Mindez azonban csak akkor valósulhat meg, ha javul az érintett cigány célcsoport aktivizálhatósága, bevonhatósága az őket érintő problémák megoldásába.

Ezt elősegítendő programként indult a roma közösségfejlesztők képzése, valamint a későbbiekben támogatott foglalkoztatása. A program célja, hogy a kisebbségi önkormányzatoknál foglalkoztatott aktivisták képesek legyenek a térségben élő romák problémáinak belülről történő feltárására, érdekeik képviselésére. Mindez persze csak akkor járhat sikerrel, ha a közösségfejlesztő élvezi azok bizalmát, akikért és akikkel együtt kell dolgoznia. És hogy ez, mennyire sikerült nekik, hogy mennyire tudták a gyakorlatban hasznosítani a tanultakat, hogy mennyire váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, a beszélgetésekből kiderül.

Burai Julianna, Túrkeve: – Múlt év júliusától vagyok alkalmazva a helyi kisebbségi önkormányzatnál, a munkaügyi központ

Burai Julianna

bértámogatásával december 31-ig. A munkám tulajdonképpen három részből áll. Az egyik a kisebbségi önkormányzat feladatainak elvégzése, a másik a munkaügyi központtal való kapcsolattartás, valamint a közösségfejlesztés. Ez alatt azt kell érteni, hogy az én feladatom tájékoztatni a túrkevei romákat az őket érintő dolgokról, pályázati anyagokról. Rendszeresen szervezek fórumokat is. Most éppen egy Gyógynövényismerő és termelő tanfolyamot szeretnék beindítani a szolnoki „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány, a Megyei Munkaügyi Köz-

pont, valamint a Hilarius Kft. szervezésében. Tervbe van még egy felzárkóztató és egy szárazvirág termesztő tanfolyam beindítása is.

A CKÖ-nél lehetőségem nyílt a tanfolyamon tanult számítástechnikai ismereteim hasznosítására is. A CKÖ elnökével, **Miléné Herczegh Elvirával** nagyon jól megértjük egymást, mindenben támogat, hiszen ő javasolt a közösségfejlesztők soraiba is. Hasznosnak érzem a tanultakat, mert nap mint nap felvetődnek olyan feladatok, problémák, amelyek megoldásában nagy szerepet játszanak a tanfolyamon elsajátított ismereteim, ami természetesen önmagában nem lenne elég. Ezekhez az ismeretekhez hozzá kell adni a lelkünket is, mert másként nem érhetünk el eredményt.

Nagyon nehéz bármibe is beszervezni a kevei romákat, ugyanis a mindennapos megélhetési problémák miatt a fekete és az idény munkák részesülnek előnyben. De ez, azt hiszem, mindenütt így van. A megoldás talán az átképzési támogatás emelésében rejlik, mert ez a 14 ezer forint nem igazán csábító adott esetben egy négy gyermekes családapának vagy anyának, mégha tudja is, hogy hosszú távon hasznosabb a tanfolyam elvégzése. Saj-

nos anyagi helyzetük nem teszi lehetővé, hogy hosszú távra tervezzenek.

Aminck hiányát érzem, az a pszichológia és a konfliktus kezelés ismeretének magasabb foka. Szerintem több órászámban kellett volna foglalkozni a mentális problémák megoldásával, mert néhány roma emberrel igen nehéz szót érteni. Sajnos a jövőmet nem látom tisztán, mert nem tudom mi lesz december után.

Kis Gáborné (Lidi), Szolnok: – A tanfolyam elvégzése után, négy társammal kerültünk alkalmazásba a Szolnoki Cigány Kisebbségi Önkormányzathoz, mint roma közösségfejlesztő asszisztens. Feladataink közé tartozik az elnök úr, **Dr. Pálfi Miklós** munkájának segítése. Fórumokat szervezünk, főként egészségügyi, higiénés témákat feldolgozó előadásokat. A munkaügyi központtal karöltve több embert sikerült elhelyezni egy KHT-ba, és több embernek segítettünk a továbbtanulásban is.

Nem könnyű a helyzetünk, mert sajnos több ígéretet kapunk, amiről a végén kiderül, hogy üres szavak voltak. A magyarázkodás pedig ránk marad. A saját környezetemben is gyakran fordulnak hozzám az emberek ügyes-bajos dolgaikkal. Igyekszem segíteni őket mindenben. Ha a munka során elakadunk, a munkaügyi központ dolgozói kézséggel segítenek.

Azt, hogy mi lesz december 31-e után, nem tudom. Ugyanis addig szól a szerződésünk. Pedig ennek a munkának hosszú távon lehetne learatni a gyümölcsét. Több idő kell az elképzelések és a programok megvalósításához.

Csóka Piroska, Tiszapüspöki: – Hasonlóan a társaimhoz, én is a munkaügyi központ bértámogatásával dolgozhatom a tiszapüspöki Cigány Kisebbségi Önkormányzatnál, előre láthatóan december 31-ig. Kezdetben nagyon nagy lelkesedéssel, ambícióval vettem bele

magam a munkába. Azóta sajnos számtalan kudarc, csalódás ért, ami mostanra sokkal óvatosabbá tett. Rájöttem, hogy a tettek többet érnek a szavaknál, vagyis nem adok többet az ígéretekre, mert azzal már Dunát lehetne rekeszteni. Nagyon nehéz és összetett munkát végzek, amit igazán az bonyolít, hogy nem tudom meddig és mire van jogosítványom. **Lukács Károllyal**, a CKÖ elnökével nagyon jó a kapcsolat, mindenben kikérem a véleményét és ami fontos, ő is ad az enyémre.

Munkám kezdetén feltérképeztem a falu roma lakosságának a helyzetét, és az életkörülményeikből adódó problémákat. Nagyban megkönnyítette a dolgom az a tény, hogy én is itt nőttem fel. Ismernek, megbíznak bennem, tudják, hogy bármiben számíthatnak rám.

A különféle hivatalokban jól boldogulok, többé-kevésbé tisztában is vannak a státusszal, amit betöltök. A magánvállalkozókkal viszont már nehezebben értek szót. Nem igazán vesznek komolyan. Megítélésem szerint nagyobb propagandára lett volna szükség annak idején ahhoz, hogy a roma közösségfejlesztő munkája egyértelmű legyen az érintettek számára.

Ebben a munkában az ember a legfontosabb, aki kikéri a véleményünket és számít a segítségre. De ugyanakkor minden ügyben meg kell találni az „arany középutat”, mert nem kerülhetünk szembe a hivatalokkal, vagy fontos beosztásban lévő emberekkel. Talán ez a legnehezebb, s ehhez nem ártott volna ha szélesebb ismeretanyag áll a rendelkezésünkre az oktatásnál. Magára a tanfolyamra nagy szükség volt, hiszen a segítségével tudtuk meg, melyik az az út amely járható a felemelkedés területén, nem felejtve azt, hogy mi is ott álltunk a másik oldalon. Sajnos minden kezdeményezést beármýékol a december. Nem tudom, hogy jövőre leszek-e alkalmazva, de mindenesetre bizakodva tekintek előre,

s továbbra is azon leszek, hogy munkámmal segítsen a rászorulókat.

Burai Tibor, Jászberény: – Az iskolát 2001 júniusában végeztem el, és július óta vagyok alkalmazásban a jászberényi CKÖ-nél mint közösségfejlesztő.

Úgy érzem a tanultakat hasznosítva, mint közösségfejlesztő sokat tehetek, és teszek is a helyi romákért. Jelenleg hat roma család házában végzünk felújításokat,

Burai Tibor

tisztasági festést, melyre öt fő közhasznú munkás van alkalmazva. A foglalkoztatás és a munkálatok 2002 márciusával kezdődtek a munkaügyi központ támogatásával.

Mindezek mellett kihasználjuk a pályázati lehetőségeket is. Közel nyolcvan tanulónak segítettünk elkészíteni a tanulmányi pályázatát, melyek kivétel nélkül nyertek is. 26 roma származású tanulónk van a Jászberényi Alternatív Szakképző Iskolában, akik ABC-cladó, valamint hegesztő szakmát tanulnak és júniusban fognak vizsgát tenni.

Összességében elmondhatom, hogy a jászberényi CKÖ-vel karöltve, minden örömmel azon fáradozom, hogy segítsen a roma családokon.

Lukács Ilona

Önkormányzati választásokra készülve

1. Régi törvénnyel új képviselők

Sok ellentmondástól terhes, tanulságokban bővelkedő esztendő múlt el, egyáltalán nem nyomtalanul a cigány mozgalom, a roma civil szervezetek és önkormányzatok felett az 1993. évi 77-es a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény megjelenése és érvényesítése óta.

Ez, a már megjelenésekor is korszerűtlen törvény szolgál ma is alapjául az elkövetkező kisebbségi, közöttük a cigány önkormányzatok őszi megválasztásához. Ezen már többszörösen túllépett a történelem. S bár alkotmányjogászok, politikusok, romavezetők évek óta látják, bőrkön tapasztalják, s a kisebbségi ombudsman rendszeresen figyelmezteti az országgyűlést, a hatalmon lévő kormányokat az alkotmányos mulasztásokra, eddig nem történt érdemleges változás.

Legutóbbi beszámolójában is ezekre a mulasztásokra figyelmeztetett **Kaltenbach Jenő** ombudsman. Különösen e figyelmeztetéseknek két fontos elemét szeretném kiemelni: az egyik a kisebbségi képviselők választásának mechanizmusa, amelyet kezdettől sérelmeznek a roma szervezetek, az egész cigány mozgalom. S ez konkrétan az, hogy nem cigány származású magyar állampolgárok is választók és választhatók. Ez nem más, mint az önzonosság elvének állami megsértése! És ebből sok előny, illetve hátrány származhat. Előny azoknak, akik képesek karrierizmusból romának vallani magukat, hogy így egzisztenciához jussanak, s hátrány olyan cigányok részére, akik emiatt kimaradhatnak mint képviselők a roma testületekből.

Sértve érzi magát emiatt az egész cigány társadalom. Ma is működnek országszerte városainkban, falvainkban olyan roma önkormányzatok, amelyekbe be-
választottak olyan nem cigány magyar állampolgárokat, akik miatt évek óta ambivalens viszonyok, torzszalkodások

alakultak ki, s nem működnek hatékonyan a testületek.

Sajnos ezekkel szemben tehetetlenek a roma képviselők, mert a törvény nem ad rá lehetőséget. Úgy tűnik – s ez a valóság is – a hatalmon lévő eliteknek ez nem kardinális kérdés most sem, különben a 2002-es esztendei választásra már előkészítették volna azt a mechanizmust, amely kiküszöbölhetné a visszásságot. Egyelőre nyomát sem látni, hogy az illetékesek változtatnának.

Nem szükséges jósnak lenni, hogy előre lássuk: az őszi kisebbségi önkormányzatok megválasztásakor is számítani lehet és kell is arra, hogy olyan állampolgárok is megpróbáljanak bekerülni a roma önkormányzatokba, akiket a romák nem szívesen látnak ott, s bénítólag hatnak a jövőben is a cigány önkormányzatok hatékony munkájára. Ismerünk olyan cigány önkormányzatot, amelyre megalakulása óta bénítólag hat ez a helyzet, megosztja a testületet, s akár a régi elnök felmentésében vagy új elnök megválasztásában játszanak döntő szerepet, mert így képviselőként a mérleg nyelvét jelentik. S a törvény miatt megvan köve keze-lába az önkormányzatnak, mert nincs joga felmenteni sem, leváltani sem, mert éppen úgy és olyan megválasztott képviselő, mint a többi.

Ebben végre rendet kellene teremteni. Ezt követeli a jogállamiság, a kisebbség identitásának tiszteletben tartása. Be kellene már látni, hogy elavult törvényekkel nem lehet a XXI. század korszerű állampolgári, kisebbség politikai követelményeinek megfelelni, az Európai Közösség útjára lépni és azt követni.

Még súlyosabb alkotmány-sértés, ami az emberi és polgári jogok csorbulását mutatja: tizenkét évvel a rendszerváltás után máig sincs saját jogán nemzeti kisebbségi országgyűlési képviselő a parlamentben. Valójában kényszerzülte helyzetben került a 2002-es országgyűlési képviselő választások során négy roma

képviselő a parlamentbe: **Farkas Flórián, Lukács Mihály, Varga József és Teleki László** személyében. Bár különböző oldalról érkeztek, valójában még akkor is a cigányok küldték, s őket képviselik, hiába ülnek majd az országgyűlési patkó egyik vagy másik oldalán.

Ők négyen valójában pártok támogatásával lettek honatyák. Elsősorban nem pártérdekeket szolgálnak, hanem a cigány társadalom érdekeit képviselik, s együtt kell dolgozniuk (!) s minden kérdésben azt vizsgálniuk, mi az, ami a roma társadalom előrehaladását szolgálja. A cigányság megosztása éppen azért járt átmenetileg sikerrel, mert a választójog csorbulásával még mindig csorbulást szenved a demokrácia, amelynek próbaköve – valljuk **Bibóval** a híres magyar gondolkodó filozófus-politológussal – a kisebbségi jogok teljes érvényesítése.

Spinóza a világhírű holland filozófus mondja a választójoggal kapcsolatban: „az élet, a gondoltszabadság ellen hozott törvények nem a gonoszokat sújtják, hanem a nemeslelkűeket, nem a rosszindulatúak megfélemezésére szolgálnak, hanem a becsültesek elkeserítésére, s nem tarthatók fenn az állam nagy veszedelme nélkül.” S milyen mélységesen igaz. Hiszen mindaddig veszélyben van a demokrácia, amíg csak csorbulva a kisebbségi jogok teljes érvényesítése nélkül „üzemel”, működik. Úgy, ahogy. S ez mindig támadható pont, olyan ambivalencia, melynek megszüntetése kor igény. Újra Spinózára hivatkozom, aki így gondolkodik... „tegyük fel, hogy a szabadságot el lehet fojtani, s az embereket úgy lehet korlátozni, hogy még mukkanni sem mernek a legfőbb hatalmak előírása nélkül: azt bizonyára sohasem fogják elérni, hogy az emberek csakis azt gondolják, amit a legfőbb hatalmak akarnak.”

A szabad gondolkodás, s a szabad akarat szent és sérthetetlen!

Farkas Kálmán

Cimbalomművészek koronázatlan királya

Ökrös Oszkár

A magyar muzsikus társadalom egyik világhírű, a zenei világ kitűnő reprezentánsa **Ökrös Oszkár**, a 100 Tagú Cigányzenekar szolamvezető cimbalomművésze dirigálta vasárnap, május 5.-én az M1. Szól a nóta műsorában a nagyzenekar válogatott kíségyüttesét. Úgy tűnik, hagyományt kíván teremteni az ötletadó, aki arra vállalkozott, hogy időről-időre ebben a műsorban bemutatja kiválóságait úgy is, mint vezéregyeniségeket, s ha dióhéjban is, igyekszik életrajzukon keresztül bemutatni őket a zeneszerető és hallgató tv-nézőknek.

Örömteli ötlet, kezdeményezés. A zene a szívemhez nőtt, hiszen jómagam is cigány vagyok, s a 100 Tagú különösen közel áll hozzám, hiszen familiám neves zenészeit köszönhetem ebben az együttesben, s így talán érthető, hogy büszkeség tölt el, s nem tudom közömbösen hallgatni őket. Nem kell nekem elfogultnak lennem olyan világnagyságú kivételes formátumú cimbalomművész mellett, mint szeretett unokaöcsém, akit megcsodálnak a világ színpadjain, és sok-sok kiválósággal együtt, névnapjának ünneplésére, maga **II. Erzsébet angol királynő** is meghívta.

Ökrös Oszkár gyökerei is az alföldi város, Törökszentmiklós cigánytelepéig, a Csisznyikóig nyúlik vissza, ahonnan számos jelentős cigányzenész került a közfigyelem fókuszába: a Rajkó Zenekar, az Állami Népiegyüttes, a Honvéd Zenekar, a 100 Tagú Cigányzenekar és sok kíségyüttes tagja: primásként, cimbalmosként, tangóharmónikásként.

Oszkárnak **Csibink** volt a nagyapja, aki megjárta bakaként a II. világháborút, s 1945 után került haza csontrabőrre fogyva az orosz fogságból. Ő állította sámlira a kisfiút, hogy elérje a cimbalom játékasztalát. Innen, a Csisznyikó putri világából hódította meg zenéjével a világot. Amikor a világhírű

Kossuth-díjas, **Rácz Aladár** cimbalomművész felesége – Rácz élete végig hűséges zongoraművész kísérője – meghallgatta Oszkár játékát, akit akkor még korengedménnyel vett fel soraiba a

rendben következnek. Remélem, hogy a következőkben erről már nem feledkeznek el. Oszkár első számait a cigánymuzsikának szentelte, valóban roma cimbalmosként mutatkozott be hallgató játé-

Ökrös Oszkár

Zeneakadémia, úgy jellemezte, mint a cimbalom Paganinijét. Kétség nem fér e jelző jogosságához.

Örvendek, hogy **Raduly József**, a 100 Tagú elnöke ez alkalommal sem feledkezett meg meleg szívvel bemutatni Ökrös Oszkárt. Kár, hogy most másodízben fordul elő szerkesztési hiba, amely kis figyelemmel elkerülhető lett volna. A műsorújságban a főcím alatt közölhették volna (így illik), hogy a zenekart Ökrös Oszkár cimbalomművész vezeti. Szerkesztési követelmény az is, hogy kiírják, közlik, milyen zeneszámok vannak a repertoáron, s milyen sor-

kával. Úgy szólt verője alatt a Schunda, mint egy orgona. A csárdást, a frissest klasszikus számok követték, és fokozatosan melegedett bele a zeneszámokba (cimbalomverőket váltva) s olyan virtuózként, aki megismételhetetlen.

A zenei világ meghajlik nagysága, muzsikája, művészete előtt. S bár kitüntetésekben, elismerésekben nincs hiánya, valamit azért joggal várnánk, a muzsikusi társadalom, s talán ő is: a Kossuth-díj. Ökrös Oszkár a cimbalomművészek koronázatlan királya, világszerte.

Farkas Kálmán

A cukorbetegség

Az orvosok által gyakran diabétesz mellituszként, a köznyelvben pedig cukorbainak emlegetett kór olyan betegség, amely előfordulása esetén a vérben az egyik egyszerű cukor (a szőlőcukor) szintje rendellenesen magas, mert az inzulint a szervezet nem tudja kellő mennyiségben termelni, illetve megfelelő módon használni.

A vércukor – (glükóz-) szint a nap során mindenkinél változik – étkezés után megemelkedik, majd két órán belül visszatér az egészséges szintre. Normálisan 3,9-6,1 mmol/l között mozog az éjszakai koplalás után - bármit jelentsen is ez a mértékegység az átlagolvasónak. Elég annyit megjegyezni, hogy az orvosok inkább az alsó érték közelében szeretik látni ezt a mérőszámot.

Általában 50 éves kor után kismértékben ugyan, de egyre emelkedik, különösen életmód esetén.

Az inzulin a hasnyálmirigy egyik hormonja, feladata elsősorban a megfelelő vércukorszint fenntartása. Az inzulin felel azért, hogy a szőlőcukor bekerülhessen a sejtekbe, hogy azok energiát termelhesenek vagy elraktározhassák azt mindaddig, amíg legközelebb szükség nem lesz rá.

Az evés-ivás után bekövetkező vércukorszint-emelkedés inzulintermelésre serkenti a hasnyálmirigyet, így előzi meg a szint további emelkedését, sőt, azt idézi elő, hogy fokozatosan csökkenjen. Mivel az izmok energiaként szőlőcukrot használnak, testi megerőltetés során is csökkenhet a vércukorszint.

A betegség okai

Cukorbetegséget okoz, ha a szervezet nem termel elég inzulint a normális vércukorszint fenntartásához, vagy ha a sejtek nem reagálnak megfelelően az inzulinra. Az inzulinfüggő (azaz I-es

tipusú) diabéteszben szenvedők inzulinból a szükségesnél kevesebbet vagy egyáltalán nem termelnek. Bár például az Egyesült Államok népességének mintegy 6 százaléka szenved a cukorbetegség valamelyik formájában, az összes cukorbetegnek csak 10%-ának van I-es típusú betegsége, ami – a legtöbb esetben általában 30 éves kor előtt alakul ki.

A tudósok úgy gondolják, hogy egy környezeti tényező – talán vírusfertőzés vagy valamiféle táplálkozási tényező (anyagcsere-zavar) gyerek – vagy korai felnőttkori föllépte – idézi elő azt, hogy az immunrendszer elrontsolja a hasnyálmirigyben az inzulintermelő-sejteket. Nagyon valószínű, hogy bizonyos genetikai hajlam szükséges ehhez az eseménysorhoz. Akármilyen is az ok, az I-es típusú diabétesz mellituszban az inzulintermelő (béta) sejtek több mint 90 százaléka tönkremegy. Ez a hiány oly jelentős, hogy ezen betegeknek rendszeresen inzulint kell adagolni (injekció formájában) a túléléshez.

A nem inzulinfüggő (II-es típusú) diabéteszben a hasnyálmirigy folytatja az inzulintermelést, sőt, a normálisnál nagyobb mennyiségben is. Viszont a szervezet ellenállóvá (rezisztenssé) válik az inzulinhatással szemben, s ennek viszonylagos inzulinhiány a következménye. Ez a kór gyerekeknél és serdülőknél is előfordulhat, de általában 30 éves kor után kezdődik, majd az időseddel egyre gyakoribbá válik – a 70 év felettieknek mintegy 15 százaléka szenved ettől.

Az elhízás a II-es típusú cukorbetegség egyik kockázati tényezője, ezen betegeknek 80–90 százaléka túlsúlyos. Bizonyos rasszok és kulturális csoportok rizikója nagyobb, a feketéknél és a latin-amerikaiaknál a kialakulás gyakorisága az átlagosnak két-háromszoros. Gyakran halmazódást mutat a családon belül.

A cukorbetegség további, nem túl gyakori okai lehetnek: a terhesség (ezt gesztációs diabétesznek hívják), a magas kortikoszteroidszint, illetve olyan gyógyszerek, mérgek, amelyek beavatkoznak az inzulin termelésbe vagy hatásaiba.

A betegség tünetei

A vércukorszint emelkedésével a cukorfőlöszleg a vizelettel kiválasztódik, ennek következtében

- megnő a vizelet mennyisége és a vizeletgyakorisága,
- szomjúság,
- bőrvizketés,
- éhségérzet,
- testsúlycsökkenés,
- gyengeség jelentkezhet.

Kezelés

Azon cukorbetegnek, akiknek szervezetében egyáltalán nincs inzulin-elválasztás, rendszeresen beadott inzulininjekciókkal pótolják a hiányzó hormont. Az inzulin adagolása általában testre szabottan történik, az egyéni és változó igényekhez alkalmazkodva.

Akiknél nem ennyire súlyos a helyzet, megszorítják a táplálék szénhidrát- és zsírtartalmát, hogy a testsúly normálissá váljon, vagy az maradjon. Rendszeres testmozgást javasolnak, ez javítja az izomsejtek cukorfelhasználását, így a szénhidráttartalmú étkezések után csökken a vércukoremelkedés mértéke.

Lehetséges szövödmények

A diabétesz kezelésének minden esetben célja, hogy a vércukorérték lehetőleg normális tartományban legyen, és ezáltal csökkenjen a – különösképpen a szív és érrendszerben jelentkező – szövödmények gyakorisága, hiszen utóbbiak felelősek a legtöbb diabéteszrel kapcsolatos halálesetért.

A betegség következménye lehet a diabéteszes retinopátia (a szem ideghártyájának, a retinának az esetleg vak-ságot is okozó elváltozása), a vesebetegség és a gyakori fertőzések.

Ha a diabéteszt nem megfelelően kezelik, a szervezetben számos szerv, illetve szervrendszer károsodhat. Főllep-het: szív-, vese-, szembetegség, jelentkezhetnek nem gyógyuló sebek, idegbetegség, a vérkeringés betegségei.

Az említett szövödmények hosszabb idő alatt fejlődhetnek ki. A megfelelő

kezeléssel viszont – ha a szénhidrát-anyagcsere tartósan egyensúlyban van, ha a vércukorértékek közel normálisnak – a szövödmények rizikója csökkenthető, akár meg is szüntethető.

Az orvosok számára a kor egyik legnagyobb kihívása, hogyan csökkenthető a magas vérnyomás (hipertónia), az elhízás és a cukorbetegség előfordulása, valamint az ezekből adódó szív- és érrendszeri problémák kialakulása – vélik e három betegséggel foglalkozó terület szakemberei.

A háziorvosok, belgyógyászok, kardiológusok tapasztalata szerint a hazai felnőtt lakosság 60 százaléka túlsúlyos, 30–35%-a magas vérnyomással küszködik, 5–6%-a pedig cukorbeteg.

Az elhalálozások 53 százalékát a szív- és érrendszeri betegségek, a szívinfarktus, valamint az agyvérzés okozzák, ezzel Magyarország lényegesen rosszabb statisztikával rendelkezik, mint az Európai Unió legtöbb tagállama.

Egyes felmérések szerint, amíg az elmúlt 10 évben Nyugat-Európában 14 százalékkal csökkent, addig nálunk ugyanennyivel nőtt azon szív- és érrendszeri betegségekben elhunytak száma, akiknél ez az elváltozás magas vérnyomásukkal, elhízásukkal, cukorbetegségükkel összefüggésben alakult ki. **Dr. Farsang Csaba**, a Magyar Hipertónia Társaság elnöke szerint az ismertté vált magas vérnyomásos betegek számának növekedéséhez az is hozzájárul, hogy az orvosi propagandának köszönhetően egyre többen jelennek meg a szűréseken, így ezzel arányosan a felderített esetek száma is megnőtt. Persze arra is felhívta a figyelmet, hogy a hazai gyakorlat szerint a betegek többsége csak akkor fordul orvoshoz, ha fájdalmat érez, pedig a korai felismeréssel megakadályozható a súlyos szövödmények kialakulása.

Apróságok is segíthetnek: a rendszeres mozgás és a sófogyasztás csökkentése mindenképpen az elsődleges teendők közé tartozik. A maradandó hatáshoz, a valós eredmények eléréséhez kevés az egészségügyi dolgozók munkája, a társadalom egészének együttműködésére lenne szükség.

Az egészségnek addig nincs értéke – tapasztalják a szakemberek, s mi magunk is –, amíg van. Egyesek úgy fogalmaznak, az egyént érdekeltté kell tenni egészsége „menedzselésében”, akár – a gépkocsik bonuszmálsz rendszerű – a kötelező felelősségbiztosításhoz hasonló egészségügyi szabályozással is.

A három betegség gyógyítására szolgáló orvosságokkal kapcsolatban pedig

azt kell kiemelnünk, hogy a tudományos kutatásoknak köszönhetően már olyan készítmények is kaphatóak, melyek nemcsak a betegséget gyógyítják, hanem visszaszorítják annak szövödményeit is. A cél most már csak az, hogy a készítmények minden rászorulóhoz eljussanak.

A betegséggel együtt kell élni

(*internetes partnerünk, a /www.medicentrum.hu>www.medicentrum.hu tanácsai.*)

Mielőbb készítsen táblázatot a napi teendőkről.

Az egyik módszer, amely megkönnyíti az életét a betegség megállapítása után, hogy táblázatot készít. Ez tartalmazza az étkezések és a vércukorszintmérések időpontját, a gyógyszerek, illetve az inzulin beadásának idejét, valamint a testmozgást. Ezt a sajátos plakátot célszerű kiragasztani a falra, kitenni a hűtőszekrényre. Másik táblázat készüljön, ha más munkát kezd, ha elutazik, vagy szabadságra megy – ezek segítségével könnyebbé, kiszámíthatóbbá válik diabéteszének kezelése.

Tájékoztassa a környezetét

Ha inzulinkezelést kap, igen lényeges, hogy erről tájékoztassa mindazokat, akik környezetében segítséget nyújthatnak alacsony vércukorral járó rosszulléte (hipoglükémia) esetén, ha esetleg ön nem lenne olyan állapotban, hogy ezt megtegye. Elmondhatja például:

- hogyan ismerhetik fel a hipoglükémiát (ha zavartnak látszik vagy sápadt, ha hideg veríték verte ki),
- hol tartja a sürgősségi felszerelést,
- mit adjanak ilyenkor,
- sürgős orvosi ellátás szükségessége esetén kit hívjanak, s ő hol elérhető el.

Mindezt elmondhatja előre szóban, de legjobb írásban is rögzíteni, s célszerű, ha a betegségről szóló iratot mindig magával hordja. Ha diabétesze diétával egyensúlyban tartható, nem szükséges munkatársait beavatnia, de ha napközben többször is szükséges étkeznie, megemlítheti a többieknek. Olykor engedélyt is kell ahhoz kérnie, hogy szükség esetén munka közben is étkezzen. Ezért is célszerű őszintének lenni, a betegség nem szégyen.

Készítsen emlékeztető feljegyzést és kapcsolja hozzá orvos a leírását. A gye-

rekeknek különösképpen szükségük van a naponta többszöri étkezésre, és az iskolában mindezt engedélyeztetni kell. Érdemes felvenni a kapcsolatot a tanárral, és úgy kell megszervezni az étkezéseket, hogy azok ne szakítsák meg a gyerekek az iskolai munkában való részvételét.

Életmódjában bizonyos változásokra van szükség és vigyázni kell magára.

Fel kell mérni a tápanyagszükségletet. A diéta kulcsszerepet játszik abban, hogy a vércukor normális keretek között mozogjon. Sok ember, frissen felfedezett diabéteszt megtudva, úgy érzi, attól kezdve egész életében csak jelentősen csökkentett mértékben táplálkozhat. A diabéteszes diéta valójában eléggé változatos, izletes és elegendő mennyiségű táplálékot biztosít.

A legtöbb II-es típusú diabéteszes ember túlsúlyos, így a szívbetegségek nagyobb rizikójával él. A zsírok kalóriatartalma minden más tápanyagnál magasabb. Csökkentse táplálkozásában a zsírok mennyiségét azáltal, hogy alacsony zsírtartalmú élelmiszereket és húsfélét (baromfi, hal) fogyaszt, ételeit vaj, olaj nélkül készíti el vagy csak nagyon keveset használ belőlük. Sokféle szakácskönyv lehet ebben segítségére.

Az I-es típusú diabéteszesnek a kalória és a zsír bevitelnél fontosabb az, hogy kiszámolja, mennyi a táplálék szénhidrát-tartalma. Ugyanis leginkább a magas szénhidrát-tartalmú ételek emelik a vércukor értékét, az inzulin aktuális adagja pedig a vércukor pillanatnyi állásától függ. Még a táplálkozási szakemberrel (diétikus) való találkozás előtt kezdje rendszeresen vezetni a naponta elfogyasztott szénhidrátok mennyiségét és az étkezések időpontját. Ebben segítséget jelentenek a különböző tápanyagtáblázatok, amelyek részletesen tartalmazzák az egyes élelmiszerek szénhidrát tartalmát és egyúttal ételötleteket, olykor azok elkészítési módját is tartalmazzák.

Kezden testmozgási programot

Háziorvosa feltehetően szintén fogja ajánlani, részben azért, mert ez segít testsúlyának kontrolljában, részben pedig azért, mert a fokozott fizikai aktivitás csökkenti az inzulinrezisztenciát és javítja a vércukor kontrollját is. A testmozgás mennyiségében itt is nagyon fontos a fokozatosság.

Fazekas Erzsébet
Népszabadság Gyógyász melléklete

Nincs fél esztendeje, hogy e hasábkon köszönt-hettük **Csemer Géza Dankó Pistáról** írt életrajzi regényét, s máris új művel gyarapodott a kiemelkedő magyar zenész cigányokról szóló irodalom. **Erdős István „Messze kélik a Duna”** történelmi esszé-regénye a jeles XIX. századi cigányprímás, idősebb **Rácz Pali** életét dolgozza fel. Szép, terjedelmes és alapos munka. A szerző katonai levéltárakban, múzeumok gyűjteményeiben és raktáraiban, mára ismeretlen kis helyi újságok évfolyamai között böngészve tárt fel egy seregni, Rácz Pali életét meghatározó összefüggést. Minden életrajzi eseményhez számos történelmi háttéradalekot is társított. Az egyébként oly színes történelmi mozaikkövek azonban éppen a lényegét, a regényességet – sőt néha magát a mű főalakját – fedik el. Erdős István hatalmas fába vágta a fejszéjét, olyanba, amilyenbe nálánál gyakorlottabb regényírók szekercéje is könnyen belecsorbulna. (A közkedvelt primás alakja már Jókai képzetét is felcsigázta, s – nem túl szerencsésen ábrázolva – a „Fekete vér” című regényében is feltűnik.)

Rácz Pál pályája pedig szinte tálcán kínálja a lélektani regényfeldolgozást. Ímli-olvasni nem tudó fiatalemberként csapott fel önkéntesen katonának. Az ifjú bakát, aki addig klarinétos volt édesapja zenekarában, a hadparancsok tíz éves szolgálatra, egy észak-itáliai helyőrségbe rendelték. Később – javarészt ugyanitt – még nyolc év továbbszolgálatot is vállalt. Megtanulta a betűvetést, s zenei tehetségére tekintettel ezrede katonai zenekarának felállítását, vezetését is rábízták. Beöltöztetésétől hazatéréig közel két évtized telt el. Olyan csaknem húsz év, amelyben idehaza a reformkornak nevezett időszak küzdelmeiben kikovácsolódott korszerű magyar nemzet véghez vitte a magyar forradalom és szabadságharc csodáját. Midőn hazatért, a nemzet már túl került Haynau véres bosszúkorán, de a **Bach-korszak** passzív ellenállása is megkezdte az összeroskadását. Számára sürgősen bepótlandó „tananyag” **Vörösmarty, Petőfi, s Széchenyi és Kossuth** alakja is csak barátai, ismerősei megítélésén keresztül kerekedhet ki benne. Ismerős **Verdi és Strauss**, de ismeretlen **Erkel és Liszt** nemzeti zenéje. Úgy tér haza a császári hadsereg őrmestereként, több kitüntetéssel a mellén, hogy tudható róla: azokat az olasz szabadságküzdelmeket legázoló **Radetzky** tábornagy hadtestében érdemelte ki, s részben a magyar honvédséget térdre kényszerítő orosz cár adományozta számára. Mindaz, ami addigi életében dicsőségére szolgált, most aláértékelődik, kétes tisztességűvé válik. Erdős is beszámol a felvidéki epizódról, amikor 1849 tavaszán rövid időre, a Felvidékre vezényelték a megszálló császári csapatok hadizene-kearával muzsikálni. Amikor hazatér, olyan cigányzenészek között kell megtalálnia helyét, akik szinte kivétel nélkül a másik, a magyar szabadság oldalán jártak csatáról csatára. Mennyi lelki válság, mennyi önfeladás, kétely közepette kellett újra felépítenie személyiségét – megtalálni és felmutatni –, magyarságát? Ezzel bizony adós marad ez a mostani regény. Miként azzal is, hogy az egykori dalmát, majd a hazahozott és később visszamenekült olasz hitvese után lelt cigány élettárs mellett, hogyan alakul át cigányságtudata. Általában is elmondható: nagyon papírizú, gyengén motivált figurák, előkészítetlen fordulatok, s a regényszövés teljes hiánya jellemzi a könyvet. Mégis érdemes elolvasni, mert ha regényként nem is értelmezhető, irodalmi életrajzként, s kortörténeti segédkönyvként mindenképpen hasznos olvasmány. Alkalmas rá, hogy az olvasó rácsodálkozzék: milyen fontos ügy volt hajdan a cigányzene, mekkora

„sztárok” voltak egykoron a primások és együtteseik, milyen volt a zenészcigány életmód egy századfordulóval ezelőtt. Az, hogy amikor a Neues Politisches Volksblatt címdolgalán 1885 leghíresebb halottait veszi számon: s Rácz Pali képe Victor Hugo, Grant kapitány és Lónyay Menyhért szomszédságába kerül – önmagában is érdekesítővé teszi személyiségét. (A képanyag összeválogatásáért külön dicséret illeti a szerzőt.)

Amennyiben csak annyi haszna lenne Erdős István munkájának, hogy a „Lehullott a rezgőnyárfa ezüstsínű levele...” kezdetű örökbecsű, Rácz Pali által komponált dallam felcsendültekor, neve mögül egy személyiség is előtűnhet, már akkor is sokat tett. Hiszem azonban, hogy ez a mű – valódi regényszerző kezére jutván – igazi sikerkönyv kiindulópontja lehet. *A megjelenésében és kötetésében is műves munkát a B-Humanitas Kiadó jegyzi. Kapható – egyéb helyek mellett – a fővárosi Osiris Könyvesboltban.*

* * *

„*Amíny ku putyere - Bátor emberek*” – ez a cím áll a **Kovalcsik Katalin – Konrád Imre – Ignác János** szerzőhármás kötetének címlapján. A kiadásra vállalkozó Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium folytatta azt a pedagógiai sorozatot, amely korábban a **Kovalcsik Katalin-Orsós Anna** szerkesztette mesegyűjteményekkel, illetve a Kovalcsik- és a Tengerdi-Orsós-féle népdalgyűjteményekkel biztosította, a beás folklórkinés diákok általi elérhetőségét. Ezúttal beás cigány történeteket, szokáselbeszéléseket s meséket gyűjtöttek és válogattak egybe az iskolás gyermekek számára. A hagyományok legkönnyebben sérülő részei a népszokások. A népmese és népdal sokkal tovább tud ellenállni a nyelvi és kulturális közeg változásainak, mint az egyszerű szét- vagy összeköltözéssel is megváltozó szokáshagyomány. Egy régi mesterség eltűnése például az annak gyakorlásával összefüggő hitszokást is okafogyottá teszi. Komoly küldetésnek is felfogható tehát a szerzők tudatos leletmentése, de az mindenképpen, hogy a meglelt kincseket elérhetővé teszik, azonnal tovább is hagyományozzák a felnövekvő ifjúságnak. Az udvarlási szokások, a kéretés, a családalapítás, a cigányvajdaság intézménye, a karácsonyi s más jeles napi események biztonnal felkeltik a felnőtt olvasók érdeklődését is. A könyv második része beás nyelvű meséket tartalmaz, lehetővé téve a nyelvgyakorlást mindazoknak, akik tanulják e cigány nyelvet. Azoknak is örömet okoz azonban, akik avatatlan használat, akikre anyanyelvként testálódta, a beás mondatok. Gyermekkoriuk múltbavesztett egy-egy szavára lelve, ők is határtalan örömet érezhetnek. Persze, maguk a képzeletregék is szórakoztató olvasmányok. Erről a beásul nem beszélők is meggyőződhetnek, hiszen a készséges szerkesztők magyarul is közlik valamennyit. A megszemélyesített szegénység, a búza, a kút, a kakas (és más efféle hétköznapi szereplők) történetei bontakoznak ki egymás után. Említést érdemel az önálló fejezet-terjedelmű képmelléklet a maga huszonnyolc portréjával, életképével, s – mint hagyományos törekvés – a mesék román nyelvű átírata is. Ez utóbbi egy órománból elágazó nyelvnel különösen indokolt lehet, hisz így leírva, valamelyest a román nyelvterület számára is befogadhatóvá, értelmezhetővé válhat a beás szóbeli és nyelvi kultúra.

Az érdekes, igényes és minden korosztály számára ajánlható munka remélhetően folytatódik majd. *A könyv a pécsi Gandhi Közalapítvány címén szerzhető be.*

– Hegedűs Sándor –

Te jó anya vagy?

Tömegközlekedési eszközön utazva, ki ne hallgatott volna már bele anya és gyermeke párbeszédébe. A minap off halloztam a következőket.

– Te jó anya vagy? – Kérdezte mamájától egy tündéri arcú kislány.

– Ezt te tudod. – Válaszolta elpirulva az anya.

– Én mindig rossz vagyok! – szontyolódott el a kicsi lány, és mivel az anya nem tiltakozott, meg sem szólalt többet. Sajnáltam a kislányt, és eszembe jutott Csákvári Emőke gyermekpszichológus, aki azt mondta, hogy „többször tulajdonítunk szándékosságot a gyerekeknek, mint amennyi-szer valóban szándékosan „rosszak”. Elsősorban az agresszivitás az egyik olyan tünet, amelyről a szülő gyakran azt gondolja, hogy gyermeke szándékosan agresszív.

Valójában a gyermekkori nagyfokú agresszivitás tünet, vészjelzés, amely ezt közvetíti: „Bajban vagyok, segítsetek!” Az agresszivitás gyakran viszont agressziót ébreszt a szülőben. A „majd én betörlek, ha kell ostorral, pofonnal” szülői magatartás igen ártalmas. Az agresszió bizonyos fajtáját a gyermekpszichológiai szakirodalom neurotikus tünetként tárgyalja...”

Lehet majd tiltakozni, mégis leírom, hogy a cigány származású gyerekek az ezirányú felmérések szerint, agresszívebbek, mint nem cigány kortársaik, ami jól mutatja a környezetükben fellelhető agresszív szülői mintát.

Az agresszív gyermek valójában igen erősen szorong valamitől. Gyötrő szorongásait úgy próbálja megsemmisíteni, hogy ösztönösen támad. A támadás ilyen értelemben kiütéskeresés. Ha a szülők a dackorszakban lévő gyermekükkel szemben ellenséges érzelmeket táplálnak, és indulatos, dühöd, agresszív módon megpróbálják a gyermek önállósodási törekvéseit letörni büntetéssel, veréssel, akkor

a gyermek a sorozatosan ismétlődő frusztrációra (akadályoztatására) agresszióval fog válaszolni. Teszi ezt azért, mert szülei magatartása is ezt a modellt kínálja föl neki a probléma megoldására. Másrészt azért, mert a cselekedetekben, szükségleteik kielégítésében való akadályoztatás eleve hajlamosít az agresszióra. Ez az agresszív magatartás-mód személyiségfejlődés során rögzülhet, és karaktervonássá válhat. Ha a gyerek nem kap kielégítő és elegendő érzelmi elfogadást, odafordulást, szeretet, türelmet, akkor érzelmileg frusztrált gyermek, a kör-

változás a gyermek élethelyzetében és a családban elfoglalt helyzetében - tartós életérzéssé válhatnak. Innen már csak egy lépés a bűnözési hajlam és a bűnözésre valószínűsítő személyiségvonások kialakulása. Az agresszív gyermekek a pszichoterápia még segíthet...

Egy 12 éves cigánykislány így határozta meg a jó édesanyját: „Mert szeret, tisztán tart bennünket, etet, kedves hozzánk, soha sem ideges és nem hazudik...”

A gyermekeknél is tünet a hazudozás. A gyermekkori füllentések, nagyotmondások nem tartoznak ebbe a körbe. A

hazudozás legsúlyosabb formája az, amikor a gyermek teljesen szembehelyezkedik a felnőttek (tegyük hozzá nem paradicsomi) világával, a hazugság eszközével próbálna felülkerekedni rajtuk, legyőzni őket. Az ilyen gyermek alaphangulatára a bizalmatlanság, lehangoltság, magányosság jellemző. A lopás, a csavargás is vész jelez! Az enyhe csavargás azt mutatja, hogy az otthoni környezet nem elégíti ki a játékigényét, a gyermek a rideg, túlfegyelmező (vagy egyáltalán nem fegyelmező) környezettel szembehelyezkedik, és szórakozni vágyván egyedül vagy társaival elcsavarog. Ha a csavargás többnapos és gyakran nincs valós oka, hanem mintha kényszer hajtaná a gyermeket, akkor ez kifejezetten neurotikus csavargásnak tekinthető. Ilyenkor a gyerek nagyfokú érzelmi és indulati feszültségeket él át, szorong, esetleg pánikállapotban van. Viszonylag ritka ez a fajta csavargás. Súlyos lelki vagy fizikai sérülés, trauma szokta kiváltani. A fenti vészjelző tünetek hátterében minden esetben a nem kielégítő szülő-gyerek kapcsolat húzódik meg. Vigyázzunk gyermekeinkre!

Ők a mi tükörképeink, és ki ne akarna szépet és jót visszatükrözödni... Ezért is lenne érdemes elalvás előtt feltenni a kérdést önmagunknak: jó szülők vagyunk? Jó anya vagyok én? A választ mindenképpen megkapjuk gyermekeink viselkedéséből...

Igó Sára

A fotó illusztráció

nyezete durva, erőszakos, nem beleérző magatartása miatt is agresszívvá válhat.

Az átélt szorongás, érzelmi kielégítetlenség során és az agresszív viselkedés miatt érzett büntudat közreműködésével kialakulnak a következő érzelmi reakciók: dac, gyűlölet és bosszúvágy. Mindezek – ha nem következik be

Cigány gyermekek X. Meg Szolnok, 20

*Horváth Tamás — Túrkeve
Marimba játékát a zsűri első helyezéssel díjazta*

*A tiszapüspöki Vojake Savora
(Jókedvű gyerekek) folklór együttes*

A szolnoki Liget úti Általános Iskola aerobic csoportja
16

*A Lungo Drom „Oktatási
Alapítványa immár 10. évi
Szolnokon, a Városi Művelődési
színháztermében a cigány
tud? vetélkedőjét. A rendezvény
általános iskolájából több tanuló
jelentkezett.*

*A Ki mit tud? vetélkedő
Örökség Minisztériuma, a
Etnikai Kisebbségekért Következő
Cigány Önkormányzat támogatásával.*

Fotók: Cs.

*Diszkótánc,
előadták az újszászi lányok*

Mei Ki mit tud? vetélkedője

02. május 4.

„s Továbbképzési Központ”
alkalommal rendezte meg
lődési és Zenei Központ
gyermekek Megyei Ki mit
dezenyre a megye 17
bb mint 200 gyermek

öt a Nemzeti Kulturális
Magyarországi Nemzeti és
alapítvány és az Országos
ogatta.

ai István

*A szolnoki Liget úti Általános Iskola
társastánc csoportja keringőzött*

*Az újszászi Vörösmarty Általános Iskola
diákjai cigánytáncot adtak elő*

Az abonyi Montágh Imre Általános Iskola csoportja

*A zsűri balról jobbra: Bujdosó Jánosné pedagógus,
Raduly József, a 100 tagú cigányzenekar elnök-producere,
Raffael László, a Barna Gyöngyök tagja,
Hegedűs Sándor irodalmár, a zsűri elnöke és
Varga Ilona a Cigány Félóra szerkesztő-riportere*

„Kilakoltatás előtt állok”

Felperes:

Csongrád Város
Önkormányzata

Alperes: Bencsikné Nagy Ilona,
Csongrád 6640, Justh Gy. u. 2.
IV./25. szám alatti lakos.

2002.03.19.

Levél a szerkesztőségbe.

(Továbbította:

Egészségügyi Minisztérium)

Részlet a levélből

Bencsikné Nagy Ilona, (szül: 1969. 06. 26. Szentés.) Csongrádi lakos vagyok... Sajnos állami gondozott voltam születésemről fogva... 1991-ben, Budapesten megszületett a fiam, **Bencsik Richárd**... A gyereket négy évig neveltem az utcán, apácánál, vonatokon, itt-ott... 1994 szeptemberében a tévé által megkaptam a lakást itt Csongrádon, mert az akkori polgármester asszony túlságosan felkarolt. Sajnos meghalt, így elment az igazság... Teljesen kikészültem, így a lakóközösség ellenem fordult. Kitalálnak mindenféle mende-mondát... Csonkán nevelem a beteg gyereket... 1994-től leszázalékoltak... Kilakoltatás előtt állok... Amit ajánlott az önkormányzat lakást megtekintettem, de ott megfenyegettek, hogyha oda próbálok menni, eltörök kezem-lábam. Így nem fogadtam el, mert nem akarom börtöntöltelék között felnevelni a gyereket... Megvolt a tárgyalás, utána fellebbeztem, de alaptalannak találták, mivel szegények vagyunk... Roma vagyok, a szüleimet nem ismerem... Ebben a házban rasszisták laktak... Megverték, megfenyegettek, rám törték az ajtót. Segítsenek, mert ismét az utcára fogunk kerülni...

2002. 04. 02.

Kolléganőm kíséretében elindulok Csongrádra. A 19 ezres lélekszámú kis-

városban körülbelül 1000 fő a roma származású lakos, akik főként kereskedelemmel foglalkoznak. Kisebbségi önkormányzat nem működik a városban.

Kevés útbaigazítás után megtaláljuk a cél lakóházat. Az első benyomás átlagos. Talán még rendezettebb kép fogad, mint amire számítottam. A lakónévsort bön-gészve feltűnik egy-két dr.-al kezdődő név is. IV/25.: Bencsik Richárd. A lépcsőház szokatlanul tiszta, esztétikus, látszik, hogy lakói nagy súlyt fektetnek környezetük ápolására. A négyemeletnyi lépcsőzés kierőszakolná a pihenést, de mérhetetlen kíváncsiságom erősebb.

„Mióta megszületett,
ő a legfontosabb nekem”

Egyetlen ajtó mögül szűrődnek ki hangok: IV/25. Bekopogok... Olyan hirtelen és nagy erővel szakítják ki előttem az ajtót, hogy a lépcsőzés okozta lihegése is elakad. Miközben bemutatkozom, úgy tűnik, mintha minden érzékszervem turbó fokozatra kapcsolna. Egy csontsovány, nem kimondottan „cigány nő típusú” (barna rövid haj, világos bőr) ápolatlan, szegényesen öltözött asszonyka áll előttem, és legalább annyira ápolatlan, szegényesen berendezett lakás tárul a szemem elé. Betessékel minket a szobába, s mindvégig nyüzsgítő kutya-hangokat hallok, de ebet nem látok sehol.

A szoba döbbenet. Riadtan keresem a helyet, ahol ketten is elférünk. Egy kis heverő sarka (jobb híján) megfelel. Mielőtt még ott is alaposabban szétnéznék, Ilona azonnal a közepébe vág.

– Szabad így bánni egy állami gondozottal!? – mondja, és közben erősen gesztikulál, intenzíven, határozottan mozog, állandóan papírait rendezgeti, amiből egyébként hozzám is eljutott egy kötésre való. – Mindjárt itt lesz Ricsike is, csak átküldtem egy tanúért. Ő tudja mi az igazság! Ricsike, a fiam hiperaktív. A Szegedi Ifjúsági Pszichiátrián kezelik.

Úgy érzem átvehetem végre az irányítás fonalát.

– Ugye tudja Ilona, hogy mi nem azért vagyunk itt, hogy ítélkezzünk, mi nem döntünk senki javára, mi csak szeretnénk hitelesen megírni az LD-ben az ön és fia kálváriáját. Egyébként az ítélet már megszületett. El kell hagyniuk a lakást.

„A bíróság megállapítja, hogy a szóbanforgó összkomfortos 1 szobás 35 négyzetméter alapterületű önkormányzati lakás bérletére vonatkozó 2001. május 31. napjára szóló felmondás érvényes... A bíróság kötelezi az alperest, hogy az önkormányzati bérletet 15 nap alatt hagyja el.”

– Ebben a házban fasiszták laktak. Kihasztnálják a csonkaságomat, hogy egyedül nevelem a fiamat – mondja harcos amazonként. – Mióta megszületett, ő a legfontosabb nekem, ha elveszik tőlem, öngyilkos leszek. Szegeden, állami gondozottként nőttem fel. 18 évesen kikerültem, albérletről albérletre, majd ’91-től anyaotthonról anyaotthonra vándoroltam. A fiammal négy évig Pesten vonatokon és az utcán tengődünk, mégsem dobtam el magamtól. 1992-ben a tévében is szerepeltem – közben megérkezett Ricsike, egyedül. Az ismerős nem akar jönni. Ilona szerint fél.

Ricsike feltűnően szép kisfiú, egyáltalán nem látszanak rajta az anyja által

felsorolt problémák. Leül anyja mellé és figyel.

Ezt az önkormányzati bérlakást 1994. szeptemberében kaptam meg – folytatja az anya. – Nem volt itt tavalyig semmi probléma – mondja, s közben állandóan instrukciókat ad a fiának: „Maradjál már Ricsike, foglald el magad...!” Pedig a fiú kevesebbet feszeng mint mi szükös, ám de szabadon választott helyünkön. – Azzal kezdődött, hogy kérni akartam a közösképviseletől egy bicikli tároló kulcsot, mert én is be akartam tenni a sajátomat. De ő kerek-perec elutasított azzal, hogy nekem oda semmi közöm, merthogy a fiam így is kárt csinál a gumikban. Holott, az én biciklimet tették tönkre a lépcsőházban. Azután a közvetlen szomszédok inzultáltak, megverték tavaly májusban. De nem csak engem, hanem a Ricsikét is megverték, ledobták a lépcsőn. Nem tudtam feljelenteni őket, mert nem volt 2000 forintom. Többször rámtörték az ajtót is. Fő oknak a kutyatartást hozták fel, pedig aláírták az ebtartási nyilatkozatot, meg persze nemcsak nekem van itt kutyám. Folyamatosan rágalmakat zúdítanak a fejemre. Valaki horogkeresztet rajzolt a falra, arra is azt mondták, hogy a fiam volt. Meg hogy csúnyán beszélünk, agresszívak vagyunk mindenkivel... Pedig pont velünk csinálják ezeket. Higgye el, korrupció van itt! Kell a lakás valami „nagy kutyának”!

Indoklás

„Az alperes magatartása kezdetben megfelelő volt, az utóbbi időben azonban a lakóközösséghez való viszonya megromlott, ugyanis kutyát tartott a lakásban és oda alkalmanként több kutyát is felvitt napközben. Innentől kezdve az alperes és gyermeke folyamatosan antiszociális magatartást tanúsít...”

2001 áprilisában az alperes neki támadt B. J. közös képviselőnek... Megfenyegette. Meg akarta ütni, ám ezt V. J. lakótárs megakadályozta...

Májusban az alperes gyermeke, az alperes jelenlétében, B. J.-t kövel megdobta, amin az alperes egy jót nevetett... Az alperes szintén májusban G. Z. kiskorú gyermekét féltéglával a kezében kergette, és használta a nála lévő gázsprayt is. A további tettlegességet a kiérkező járőr és a sértett édesapja akadályozta meg. Ekkor az alperesnél pillangó kés is volt... Az alperes

magatartására jellemző, hogy eltorzult arccal, vérben forgó szemekkel magán kívül ordít, fenyegetőzik...

Ilyen előzmények után a lakóközösség tagjai 2001. április 17. napján az önkormányzat jegyzőjéhez írt levélben kérték az alperesnek és gyermekének eltávolítását. A levélben előadták, hogy az alperes régóta rettegetésben tartja a lakók többségét. Ő és gyermeke korán reggel és késő este üvöltöznek, és randalíroznak... Az alperes a lakókat rendszeresen provokálja, és az így kialakult viták ordítózássá fajulnak... A társasház közös helyeiben elhelyezett tárgyakat, a lépcsőház falait és a korlátot rendszeresen rongálják, ami miatt idő előtt kellett festeni... Az alperes rendszeresen azzal fenyegetőzik, hogy a lakókra gyújtja a házat, ha neki onnan el kell mennie...”

– Figyelmeztettek az önkormányzattól, hogy változtassak a magatartásomon, mert különben kiraknak. De a lakók összesküdték ellenem, írtak még egy levelet, mire az önkormányzat felmondta május 31.-re a bérleti viszonyt. Cserébe felajánlottak egy 37 négyzetméteres, komfort nélküli bérleményt, amit később visszautasítottam, mert megfenyegettek ott engem. '94 óta vagyok leszázalékolva – sorolja a bajait, s mutatja a sok levélnyi pirulát, melynek tetemes része erős nyugtatókból áll. – Havonta 37 ezer forint jön össze mindennel együtt. Igaz, sok segílyt kaptam már az önkormányzattól. De mi lesz velem ha kitesznek!? Már pedig kitesznek!

Megkérem, kalauzoljon el az önkormányzati hivatalig, hogy beszélhessek az ő ügyével foglalkozó illetékessel. A hivatali portás nem túl nagy segítőkészsége arra utal, hogy Ilona gyakori vendég náluk. Úgy gondoltam, a leghitelesebb tájékoztatást magától a hivatal vezetőjétől kaphatom meg. Nem csalódtam. **Dr. Berkes István**, Csongrád város jegyzője készséggel állt a rendelkezésemre.

– Az önkormányzat felmondta Bencsikné lakásbérleti jogviszonyát. Sorozatos feljelentések és panaszok érkeztek a többi lakótárstól Bencsikné magatartása miatt. Lehetetlen helyzet alakult ki, az önkormányzat állandó nyomás alatt volt. A lakók szinte már naponta szenvedték el Bencsikné agresszióját. A folyamatos zaklatások, molesztálások, támadások

bizonyítottá váltak, emiatt mondta fel az önkormányzat a bérleti jogviszonyt. Természetesen ez egy folyamat volt, tehát nem egyik napról a másikra született meg a jogerős döntés. Az ítélet szerint neki kellene gondoskodnia saját maga és fia elhelyezéséről, de erre önhibáján kívül nem képes. Mivel egy kiskorú gyermek sorsa függ tőle, az önkormányzat segít, vagyis igyekszünk olyan megoldást találni, hogy legalább az elemi lakhatási követelményeket kielégítsük. Ami egyszer már megtörtént, de ő nem fogadta el a följánlott bérleményt, mert állítólag megfenyegettek. Nem igazán szociális egyéniség, tehát nagyon nehéz olyan környezetet találni, amelybe ő be tud illeszkedni. Bencsikné ellenséges, elutasító magatartása már többször megghiúsította a segítségnyújtást. A családsegítőkkal sem volt hajlandó együttműködni, nem beszélve az iskolákról, ahová a gyermeke ez idáig járt. Igen, sajnos már több iskolából tanácsolták el a gyereket, s ennek is fő oka a sorozatos hiányzás és a szülő rendszeres „megjelenése” volt.

Az ügy kapcsán egyre több minden fogalmazódott meg a fejemben. Hogy az antiszociális magatartás kialakulásában kinek mi a szerepe, egy pszichiáter és egy szociológus bizonyára hosszasan tudná fejtegetni. Én nem vagyok egyik sem. Ám munkám során egyre fejlődő szociális érzékenységem több motívumot állít fel diagnózisként. Ezek közül egy tűzpirosan villog, jelezvén fontosságát az emberi értékek egyénre szabott erkölcsi és társadalmi normatívák kialakulásában: CSALÁD, vagyis SZÜLŐI SZERETET. Ilonának nem adatott meg, hogy családban, szülői szeretettől övezve nőjön fel. Sodorta az élet, s mikor maga is szülővé vált, bizonyítási kényszerből vezérelve nem vette észre, hogy gyermeke átvette a védelmező pajzs (ments vár) szerepét, amely mögé bármikor oda bújhat. S bújik is sikerrel, hiszen a szép arcú Ricsikének köszönheti azt is, hogy április 29-én birtokba vehetett egy másik önkormányzati bérlakást. Egy kertes családi házban kapott komfortos lakrészt, ahol senkit nem zavar ha kutyát tart, ahol nem tudja megrongálni a lépcsőházat, viszont szomszédai itt is vannak...

Lapzártá után értesültünk Bencsiknével arról, hogy az új bérleményben mindösszesen nyolc napig tartózkodtak. Jelenleg a szentesi Családsegítő Központ biztosít nekik menedéket.

Lukács Ilona

Oktatásfejlesztés

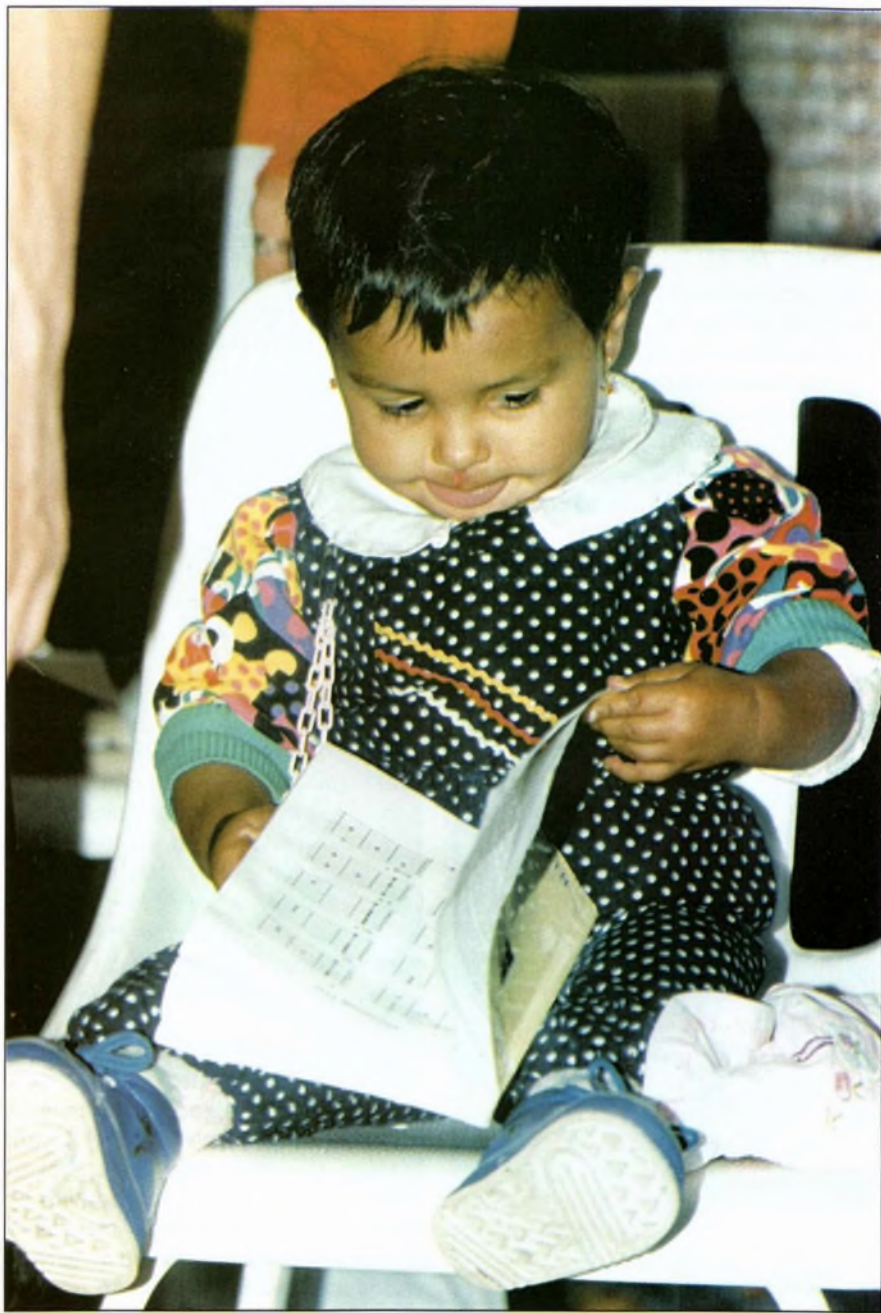
– Céljuk a hátrányos helyzetű tanulók segítése –

Az Ózdi Szabó Lőrinc Általános és Szakiskola ielvényén ez olvasható:
**„Érted, Értünk, Együtt”.
 Azért, hogy a valóságban is így legyen, mindent megtesznek az iskola tanfőtestületének tagjai. A sokrétű feladatot ellátó intézmény a Brassói úti Általános Művelődési Központ keretein belül tevékenykedik.**

Az általános iskola közös igazgatás alatt működik egy szociális gondozó képzést nyújtó szakiskolával, így 6–18 éves korig biztosítanak képzési lehetőséget több száz tanulónak. Tervezett programjaik a hátrányos helyzetű, elsősorban a roma származású tanulók intézményi kudarcainak feltárására és megoldására irányulnak. Az elmúlt évben 60 ezer eurót nyertek PHARE-pályázaton tervük megvalósítására. Ezt az összeget az Oktatási, a Szociális és Családügyi Minisztérium, valamint az Európai Unió közösen biztosította. Kovács Ottóval, az intézmény igazgatójával való beszélgetés során kiderül, hogy miért is olyan fontos ez a projekt.

– Tapasztalataink bizonyítják, hogy a hátrányos helyzetű környezetben élő családok döntő többsége nem tud megfelelő segítséget nyújtani gyermekeinek a tanulásban. A térség általános iskoláiba járó roma tanulók szüleinek 30%-a nem rendelkezik még a nyolc osztályos végzettséggel sem. Ezért, a konzorciumban résztvevő iskolák alsó tagozataiban olyan foglalkozások beindítását tervezzük, amelyekre a szülőket is várjuk a gyermekekkel együtt. Illetve néhány esetben a pedagógus látogatná meg a családot azért, hogy a gyermek lakókörnyezetében tudjon segítséget nyújtani.

Kardinális kérdés, hogy miként lehetne a szülő – pedagógus kapcsolatot szorosabbá tenni. A cél az,

„az iskola, óvoda küldetése az, hogy gyermekéből kihozza a lehető legtöbbet...”

hogy a szülők megértsék, az iskola, óvoda küldetése az, hogy a gyermekéből kihozza a lehető legtöbbet, de ami a legfontosabb, ehhez szükség van a szülő segítségére is. Mivel a gyermek idejének nagyrészt az óvodában és iskolában tölti, fontos, hogy ott jól érezze magát. A szülőknek

pedig nagyobb betekintést kell adni az iskolába végbemenő folyamatokba.

– Konkrétan milyen programokra gondol?

– Tantervi ügyekben tartott információs és konzultációs találkozókra, pszichológiai tanácsadásra, nyílt napok rendezésére. Így, egy ténylegesen

nyitottabb intézményi politika által a szülők közelebb kerülhetnek mind a pedagógusokhoz, mind az intézmény vezetőségéhez, aminek az egyenes következménye, hogy a szülő és pedagógus összefog a gyermek érdekében. Heti két órában együtt tudna a szülő, gyermek és pedagógus dolgozni a jobb eredményekért. A szülő is látná, hogy miben kell és miben segíthetné a gyermekét. A későbbiekben a tanulás világába visszavezető tanfolyamokat tartanánk a szülőknek. Az Észak-Magyarországi Roma Unió Ózdi szervezetének közreműködésével beindítjuk a cigány népeség tanítását, melynek célja az, hogy a cigány és nem cigány diákok együtt ismerhetik meg a hazánkban élő cigányság kulturális hagyományait.

– **Más területen dolgozó szakemberek bevonását is tervezik?**

– Egészségügyi felvilágosító programot működtetünk, tervezzük, hogy szakember segítségével beindítunk egy kortársképzést, amely elősegítené, hogy a gyerekek munkájukkal támogassák programjainkat, illetve elősegítsék az önszerveződést. Igyekezünk a bűnmegelőzésből is kivenni a részünk, jó kapcsolatunk van a városi rendőrkapitánysággal. Havi egy alkalommal szakembereik ellátogatnak hozzánk, ahol előadások és beszélgetések keretében foglalkoznak a gyerekekkel. Ezen

kívül szeretnénk beindítani a környezet – és természetvédelmi oktatást, melyet a gyerekekkel kezdünk, de a családokkal folytatnánk. Különböző kirándulásokat szervezünk a térség természetvédelmi és történelmi emlékhelyeire a roma származású családok részére.

– **Úgy tudom külön tanodai programot is létrehoztak.**

– Igen így van, és ebben igyekszünk elkerülni a szegregációnak még a látszatát is. A hátrányos helyzetű gyerekek délelőtt a saját körzeti iskolájukba járnak, délután napközis, kollégiumi jellegű korrepetálásban vesznek részt. Megpróbáljuk mindazon lehetőségeket nyújtani, amelyek vagy szociális, vagy kulturális okokból eddig kimaradt az életükből, viszont az eredményes tanuláshoz nélkülözhetetlen. Fő céljaink között az értelmi fejlesztés, illetve önfejlesztés, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása szerepel. Nagy hangsúlyt helyezünk az idegen nyelvi és számítógépes foglalkozásokra, így gyermekeink viszonylag új, az iskolától némileg független területeken is felvehetik a versenyt gazdagabb, vagy más kultúrkörből származó társaikkal.

A tehetséggondozás mellett felzárkóztató programot is szervezünk. A tanulásirányítás, a fejlesztés egyénre szabottan zajlik. A tanoda szabadidős

programjait az iskolák felé az Internet segítségével hirdeti meg.

– **A támogatás felhasználása után az eredmények fenn tartatók?**

– A kistérségi kooperáció már sok éves múltra tekint vissza. A fenn tarthatóság egyik biztosítéka a szakmai munkaközösségek működése, amelyek rendszeres fórumai a szakmai továbbképzéseknek, a jó gyakorlat továbbadásának. Ezen túl, a kistérségi internetes rendszer lehetőséget nyújt a tapasztalatok és eredmények gyors elterjesztésére. E térségben az iskolavezetők részére évente rendezünk háromnapos szakmai konferenciát és kétfévente országos informatikai konferenciát tartunk. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Köznevelési Központ és Oktatási Közalapítvány rendszeresen támogatja a kistérségi együttműködéseket, pályázatainak mindig az egyik célja a közösen megvalósítandó programok támogatása. Részben ez jelenti az alapot a projekt kistérségen belüli elterjesztéséhez. Másrészt a kistérség egyéb helyeken is rendszeresen eredményes pályázó a közös célok megvalósításáért. Az elmúlt években a térség felismerte, hogy csak az oktatáson keresztül vezet az út a felemelkedés felé.

Kerékgyártó Mihály

Prevenció

A Fényszarui Romák Betegségmegelőző Egyesületének (FRBE) soronkövetkező előadása, mely az „Egészséges Nemzetért” népegészségügyi program keretén belül zajlik, az „Emlő- és méhnyakrák betegségek megelőzése” című orvosi előadással folytatódott április 19-én Szolnokon, a Hegedűs T. András Szakiskolában.

Az előadó nem más, mint a méltán neves orvosgenetikus, **Prof. Dr. Czeizel Endre** volt.

Farkas Bertalan az FRBE programfelelőse, a Jász-fényszarui Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke bevezetőjében elmondta, hogy azért esett erre az igen nagy preventiót igénylő és igen sok nőt érintő témakörre a választás, mert sajnos világviszonylatban Magyarország a harmadik helyet foglalja el az emlő- és méhnyakrákos megbetegedések számában. Továbbá kihangsúlyozta, hogy példaértékű az a tény, amelyet maga az előadás létrejötté is bizonyít, miszerint egy roma egészségmegőrző szervezet meghívását elfogadta egy nemzetközileg elismert genetikus szaktekinély, valamint hogy

egy szakiskola nyitott az ilyen és hasonló eredetű prevencióra.

A doktor úr előadása rendkívül figyelem lekötő, közvetlen hangnemben zajlott. A hallgatóság túlnyomó többségben a szakiskola tanulóiból tevődött össze, s az előadó zsenialitását dicséri, hogy mennyire le tudta kötni a diákok figyelmét egy ilyen radikálisan komoly egészségügyi téma, – amely nem az ő korosztályukat érinti leginkább – mint az emlő és- méhnyakrák megelőzése.

A genetikus beszámolt a legújabb rák elleni kutatási eredményekről és rávilágított a betegség ok-okozati összefüggéseire. Felhívta a fiatalok figyelmét a „helyes és tiszta” nemi élet fontosságára, valamint a hölgyek számára legfontosabb prevencióra, az évenkénti nőgyógyászati rákszűrésen és mammográfiai vizsgálaton való részvétel fontosságára.

Az egészségügyi program második felében **Dr. Szilágyi Márta**, belgyógyász szakorvos a szív- és érrendszeri betegségek megelőzéséről tartott előadást.

Lukács Ilona

„Testvérként kell szeretnünk egymást...”

Radics Szilveszter festő

Ülünk. Szilveszter a színpad előtt egy széken. én a színpad szélén törökülésben. Hallgatunk sokáig.

Feka Lajos kiállításának meghívása után vagyunk.

Zsong a Roma Parlament.

Vakuk villannak és tekintetek s valami nagyon szép árad az emberek lelkéből

a másik ember felé:

ilyenkor beszél a csend.

Azán elmúlnak az időntúli pillanatok. Ki tudja miért?

Talán a valóság élni akarása miatt...

Radics Szilveszter

az életéről beszél. Halkan, elgondolkodva és szelíden.

Tereden születtem. 1952. január 1-jén, zenész cigánycsaládba. Apám nehezen kereste meg a mindennapi kenyerünket. Bányász volt. Szénbányász. Józan ember, olyan aki haszontalannak tartotta a művészeteket. Édesanyám szelíd, jó anya volt. A háztartással foglalkozott és velünk, a hét gyerekkel. Én negyedikként jöttem a világra. Nem bánom, hogy cigánynak születtem. Az iskolába azért voltak problémáim ebből, nem is szerettem iskolába járni ez miatt. Tereden nem sok cigánycsalád élt. Ezért volt nagy a nyomás... A faluba cigányokat nem engedtek beköltözni. Ezt nem ma találták ki, a régi rendszerben is meg volt, mintha féltek volna a nagyszámú cigányság összetömörülésétől. A falut azt nagyon szerettem. Édesanyám is. Ő már nem él. Tíz éve halt meg, de azóta még nem voltam a temetőben... Nem tudtam feldolgozni a halálát... Az általános iskola után disznópásztor lettem egy juhász emberrel a somoskői Medves Pusztán. Szép időszak volt az, az életemben. A természet és a lovak miatt szerettem ezt

csinálni. Mert lovak is voltak ám ott! A lóimádatom miatt kerültem Pestre is 1970-ben, a Nemzeti Lovardába, ahol Balczó Andrásnak voltam a „belovaglója”! Két évig csináltam boldogan, aztán katona lettem Nagykanizsán, a légvédelemnél. De gyorsan leszerelek, belebetegedtem a bezártságba... Hát, ezért. Aztán szobafestő - mázoló lettem, elvégeztem a szakiskolát, majd a gépipari technikumot. A főnököm, aki főmérnök volt, Tács Istvánnak hívták, ő biztatott, hogy tanuljak szakmát, mert jófejű, iparkodó emberek tartott. Gondoltam, miért ne tanulnék? Hát nekem is lehet szakmám, nem csak a magyaroknak. Ment is könnyen a tanulás. Ezekben az időkben verseket írtam. Tetszett az embereknek, ezért gépelni is megtanultam. A versek miatt. A ceredi tanácstól még egy írógépet is kaptam ajándékba. Nagy szó volt ez akkoriban... 1973-ban megnősültem. Bándrévéről hoztam el a gyermekeim anyját. Cigánylány a feleségem! Szépen élünk, úgy mint a galambok. Köztünk hangos szó még nem esett. Négy okos, szép gyereket szült nekem. Jól választottam.

1972-ben kezdtem el festeni Cereden. A pincét rendeztem be műteremnek. A cigányság megvetettsége, semmibe vevése, lenézése miatt kezdtem el verset írni, szobrászkodni, festeni. Boszszant az igazságtalanság, és a feszültségeket nem tudtam máshogy kiadni magamból, csak az alkotás segítségével. Nem tudom ezt megmagyarázni, felénk úgy mondják ezt az állapotot, hogy „tűzön vagyok!” Linómetszettekkel is foglalkoztam nagy sikerrel. Az első kiállításom Szederkénypusztán volt, az akkori tsz elnök rendezte, aki mindig ámult, ha a munkáimat nézte. Nagyon nagy sikerem volt. Utána megkerestek Egerből és Salgótarjánból is. Így indultam el...

A 70-es évek közepe táján találkoztam Balázs Jánossal a salgótarjáni piacon.

Vásárolt, de hóna alatt képek voltak. Odamentem hozzá. Nem örült. Mogorva, zárt, különös ember volt. De a második találkozásunk után némiképpen felengetett és beszélgettünk, és ott, akkor húsz forintért vettem tőle egy olajképet, amit őrzök a mai napig. Balázs János rendkívüli ember volt. Ezt csak az értheti, aki találkozott vele, vagyis ismeri a munkáit. Lakatos Menyhért volt még rám ilyen nagy hatással. Ő beszélt rá arra, hogy ne aprózzam szét a tehetségemet és kizárólag a festéssel foglalkozzak. Szereti a képeimet, én meg az ő írásművészetét. Jelenleg a Ceredi Nemzetközi Művésztelep gondnoka vagyok. Nagyon jól érzem ott magam. Szeretnek, megbecsülnek. A munka miatt főleg télen festek, de mindig várom és izgatottan készülök a Zsigó Jenő által rendezett nyári alkotó táborokra, ahol jó a többi cigány művésszel együtt dolgozni, együtt gondolkodni..., találkozni. Egész nyáron ezekből a nyári élményekből élek és építek lelkileg, szellemileg, mert elmondhatatlanul sokat adnak ezek a találkozások. Én főleg természeti képeket festek, meg állatokat, csendéleteket. Ezek fejezik ki leginkább azt, ami, aki vagyok. A most kialakult, divatos váló roma modern képeknél jobban szeretem a hagyományos formát, technikát és kifejezési módot. De hát mindenkinek szíve joga úgy kifejezni magát, ahogy érzi. Én boldog ember vagyok! Együtt a családom, 15 unokám van. A festészet megteremtette a belső békémet. Szabadidőmben gyógynövényeket és gombát gyűjtök. Gombát eladásra is, hiszen gombaszakértő is vagyok... Szóval jó is lehetnék, ha a cigányság is jó lenne! Hiányzik az összetartás, a szeretet. Pedig testvérként kell szeretnünk egymást. Jó testvérként... Célt is hamarabb érünk így. Igaz?

szécsimagda

A cigány kultúra ápolói

Sikeres fesztivál Piricsén

Ha felületesen ítélném meg, mi lehet az oka, hogy hazánk legkeletibb, s egyben legszegényebb csücskében miért él, s virágzik a cigány kultúra, s mi az oka, hogy a roma folklór és irodalom olyan népszerűségnek örvend, hogy a meglepetés erejével hat. Ennek éllovasa, s ösztönzője és ápolója az a Piricse, ahol az Eötvös József Általános Iskolában olyan empatikus tantestület működik, amelyiknek szívügye a roma kultúra és hagyományainak ápolása.

„Az én népem kultúrája, művészete” címmel meghirdetett nemes vetélkedőt ezúttal néptánc kategóriával is kibővítették az április 26.-ra meghirdetett vetélkedőn. **Éles Miklós** igazgató vezetésével végzett áldozatos munka eredménye: Piricse e szegény falucsoport cigány művészete ápolásának centrumává fejlődött. Ennek az iskolának a tantestülete, eredményei a roma kultúra követői, ugyanakkor jó példája annak, hogyan élhet, tanulhat, művelődhet együtt a cigányság és a magyarság azonos ég alatt.

Piricse lélekszáma alig 1900, ebből cigány több mint 600. Az általános iskola tanulóinak létszáma 265, melyből cigány tanuló: 141. Itt együtt tanul roma és magyar diák, nincs elkülönített osztály, a megkülönböztetésnek nyomát sem lelmi. A piricsiek hirdették meg a kulturális szemlét, s ők vállalták megrendezését is, amelyen részt vettek a baktalórántházi, a nyírmihálydi, a nyírbátori, a kislétai, nyírvasvári, a nyírpilisi és piricsei általános iskolák cigány tanulói, több mint 70 alsó és felső tagozatos roma kisdíák. E mellett a néptánc kategóriában a színpadra lépett a nyírmihálydi, a nyírbátori és a piricsei gyermektáncsoport.

A zsűriben helyet foglalt: **Farkas Oszkár** költő, a zsűri elnöke, **Nagné Varga Mária** kulturális szervező, **Oláh Jánosné** az MCKSZ paszabi szervezetének vezetője és **Oláh József**, művészeti vezető.

A vers és prózamondó verseny valamennyi résztvevője értékes ajándékokat kapott, hasonlóan a táncegyüttesek is. A nagysikerű seregszemle valamennyi felkészítő tanárát cigány költők műveivel jutalmazták.

(fk.)

A nyírbátori Kis csikók együttes

Néptánc:

1. Nyírmihálydi

Amare Save 2.

Balogh Julianna, Balogh Livia, Sebők Mária, László Szabina, Horváth Róbert, Nagy Ferenc, Balogh Gyula, Balogh Róbert, Lakatos László

Felkészítők: Madarász Pálné, Kuzma Szántó Mariann

2. Nyírbátor

Kis csikók

Nagy Zsanett, Varga Borbála, Sarkadi János, Márzsa Rozália, Varga Noémi, Varga Sándor
Felkészítő tanár: Fekete Annamária

3. Piricse

Sukár Romnyé

Diczko Jolán, Diczko Nóra, Diczko Noémi, Rézműves Mariann
Felkészítő tanár: Lakatosné Gyermán Katalin

Eredmények:

Szavalt:

Alsó tagozat

1. Sebők László, Nyírvasvári
Felkészítő tanár: Belicza Istvánné

2. Nagy Zsanett, Nyírbátor

Felkészítő tanár: Fekete Annamária

3. Beri Viktória, Nyírvasvári

Felkészítő tanár: Kalenyák Mihályné

Felső tagozat:

1. Rézműves Borbála, Nyírvasvári
Felkészítő tanár: Pálné Kiss Edit

2. Balogh Livia, Nyírmihálydi
Felkészítő tanár: Madarász Pálné

3. Sebők Mária, Nyírmihálydi

Felkészítő tanár: Kuzma Szántó Mariann

Az eszmék békéje is nélkülözhetetlen

Bármennyire közhelyszerű kijelentésnek tűnik is, az *elmúlt hetek kiméltelen választási küzdelmei után a lehető legtermészetesebb emberi igényként tör felszínre a megbékélésre és kölcsönös elfogadásra irányuló szándék*. Az egymással szembenálló politikai szervezetek között is, de még inkább a társas kapcsolatok köznapi világában. Mert az örökös konfrontáció, az ilyen-olyan irányú megbélyegzés csak a feszültséget tartósítja. S akik nem akarják elismerni vereségüket és ezért minden jogi és egyéb eszközt bevetnek, semmi mást nem bizonyítanak, mint hogy számukra a hatalom mindenél fontosabb. Még pontosabban: azok a javak és előnyök, melyektől egyik pillanatról a másikra elestek. Ám mindez igencsak zavaró élményeket válthat ki az állampolgárok többségéből. Minél tovább tart ugyanis az elutasító gyűlölködés, annál kisebb figyelem irányul a legalább viszonylag békés építkezésre. Holott ennek sürgető szükségessége napnál világosabb.

Ha figyelembe vesszük a vesztesek, ha nem. *Merthogy nem csupán arról van szó, hogy a végeredmény mennyi hiteles szavazaton múltott, sokkal inkább arról, hogy az előttünk álló esztendő alatt gyarapodik-e az ország. Enyhülnek-e a társadalmat megosztó egyenlőtlen-ségek, illetve a visszacsúszás ré-mével kell-e szembesülnünk, vagy az európai integrálódás reális esélyével. S ebben az összefüggésben azzal a dilemmával is, hogy a szegénységbe süllyedt több százezer állampolgár (köztük a cigányok nagyrésze) képes-e élethelyzetén változtatni. A különböző politikai*

ígéretet után kik és hogyan hisznek valóra válthatóságuk reményében. A kérdések szinte vég nélkül száporíthatók, a lényeg viszont az, hogy az eszmék békéjének fokozatos megteremtése nélkülözhetetlen. Semmiképp sem elvtelen megalkuvások árán, hiszen az emberi méltóság és önbecsülés a vállalt eszmék síkján is érvényesül. Valójában veszélyt az jelenthet, ha egyik-másik eszmerendszert kizárólagosan üdvözítőnek tartanak, s így próbálják elfogadtatni. De ez legfeljebb ideig-óráig sikerül, miközben kudarcra utólag igen mély kiábrándultságot szül.

Akár úgy is fogalmazhatnánk: a bizonytalanság fenntartása még nagyobb károkkal és veszteségekkel jár, ha pártpolitikai érdekekhez kötődik. Épp a mostani választások tanúskodnak arról, hogy a politikai váltógazdaság viszonyai közé kerültünk, s a négy év a kormányzó és az ellenzéki pártoknak közel azonos esélyeket nyújt. Nyilván nem a jól hangzó szílamokat tekintve, hanem a cáfolhatatlan teljesítmények alapján. Miként az is igaz, *2006-ban megint csak fordulhat a kocka. Akik most vesztesnek érzik magukat, könnyen lehetnek újra győztesek*. Csak éppen úgy, ha – jobb szó híján – a kritikai konstruktivitás, vagyis a megegyezésen alapuló építkezés indítéka fontosabbá válik a pusztá tagadásnál, a minden áron való bírálatnál. Mert nyilvánvaló tény, hogy a korszakváltás elmúlt időszaka tagadhatatlan eredményeket hozott, s ha a kelleténél nagyobb mértékben át is politizálódott köznapi világunk, az eszmeileg kisajátíthatatlan értékek

minden szempontból követhetők lehetnek. A globalizálódás kísértő veszélyei között is. Ugyanakkor arról sem feledkezhetünk el, hogy – kissé metaforikusan fogalmazva – *a hazugságnál vagy az álomvilágnál mindig jobb a valóság, azaz a tények világa, melyet eleve hiábavaló megkerülni*.

A politikai ésszerűség önmagában is ezt diktálja, amely egyszersmind záloga lehet, hogy sem jelenleg, sem a közeljövőben a szélsőséges nézetek ne hatalmasodjanak el. S mindez valóban a választó polgárok értékvalasztásától függ. Mert miközben az elmúlt években nap mint nap arról olvashattunk, hogy az emberek többségét nem érdekli a politika, hasonlóképpen az sem, hogy kik jutnak hatalomra, a szavazási részvétel ennek az ellenkezőjét igazolta. És ha részben igaz is az, hogy mindebben a különféle eszmék „mozgósító ereje” is játszott szerepet, azt viszont senki sem tagadhatja, hogy az állampolgárok politikai tudatossága mindenképp növekedett. Ebből a szempontból a szociológiailag jellemző kategóriák (nem, életkor, iskolai végzettség, lakóhely, származás) nem jelentettek szelektív tényezőket. Aminek valóban örülhetünk. Még akkor is, ha rövidebb-hosszabb ideig számolnunk kell azzal, hogy a politikai békétlenség újra és újra felerősödik. Ám annyira mégsem veszélyes módon, hogy a jogállamiság intézményrendszere és köznapi gyakorlata forogna kockán.

Dr. Kerékgyártó T. István

Megjelent a Fehér Füzetek

Van-e jövője a vályogvetésnek? Mielőtt erre elhamarkodottan nemmel válaszolnánk bizonyára meggondolnánk **Varga Ilona** szerkesztő-riporter interjút meg hallgatva, amelyet egy roma családról készített. Egy cigány asszonyt szólaltatott meg, aki elmondta, hogy immár három éve működik a vályogvető vállalkozásuk sikerrel. S, ha még azt is tudjuk, hogy korábban fogalmuk sem volt, hogyan kell vályogot vetni, piacképpé tenni, akkor csodálkozhatunk csak igazán.

Ez az értelmes roma asszony azt is elmondta, hogy az első évben 200 ezer forint hasznot hozott a vállalkozás, s eljutottak odáig, hogy a továbbfejlesztéshez a traktor, a pótkocsi s az eke felújításához illetve vásárlásához kölcsönt vettek fel. S, mint mondta, jobban is menne az üzem, ha az illetékes hatóságok a lakásépítési kölcsönök kamatait csök-

kentenék. (Azóta már jelentősen csökkentek a kamatok. A szerk.) Szólt arról is, hogy a vályogvetés technológiáját fejlesztik, mert azt tapasztalták, hogy a szomszéd püspöki cigányok még jobb vályogokat készítenek. A mondás szerint egy fecske nem csinál nyarat. Kedvet azért csíholhat másokban is, akik e régi cigány mesterségből akarnak megélni. Mert, mint látható, vályogra még mindig szükség van. S hogy meddig, ki tudná megmondani?!

A Cigány Félóra április 26.-ai adásának második részében a legújabb megjelent Fehér Füzetek apropóján beszélgetett a szerkesztő a Kisebbségi Jogvédő Iroda igazgatójával **dr. Furmann Imrével**. Ismét bebizonyosodott, hogy most is, a korábbi elánnal, elkötelezettséggel és lankadatlan figyelemmel kíséri az Iroda a kisebbségeket ért jogsérelmeket, érdem-

ben képviseli a cigányság jogait, fellép a diszkrimináció minden megnyilvánulása ellen. Furmann elmondta, hogy a legújabb szám két nyelven: angolul (300 példány), és magyarul (500 példány) jelent meg. Vagyis külföldön is nyomon követhető munkájuk, sikerei, kudarcai egyaránt. S bár évekig is elhúzódhat egy-egy nehéz ügy tisztázása, végigkísérik, míg az igazság kiderül.

A Kisebbségi Jogvédő Iroda igazgatója több olyan esetet említett, amelyek megelőzhetőek lettek volna, ha egyes közigazgatási hivatalok, polgármesterek stb. figyelmesebben járnak el egy-egy ügyben. Sok az emberi méltóságot sértő ügy, amelyben el kell járnia az Irodának, s megjegyezte, hogy még mindig aránytalanul sok a rendőrségi atrocitások száma, amelyek ellen fel kell lépniük.

/fk./

Magyar ATV

„Máskép, más hang, másként”

Minden riporterrel szemben alapvető követelmény, hogy az adott témában, amelyről partnerét kérdezi, felkészült legyen. Az sem árt, ha tudja, hogy mit kérdezzen, hogyan, s elvárható, hogy legyen egy vezérfonala a beszélgetésnek, s ha a téma megköveteli – s ez is igény! – legyen állásfoglalása az adott kérdéssel kapcsolatban. Pró, vagy kontra.

Szívesen nézem a Magyar ATV Máskép, más hang, másként magvas beszélgetéseit. Úgy tűnik hasonlóan sikeres a 120 perces blokk is, amelyben neves politikusokat a társadalmi, gazdasági, kulturális élet számos reprezentációját faggatják a riporterok.

Az ATV május 2.-ai 120 perces műsorának **Stefka István** volt a riportere. Bizonyára ő hívta meg beszélgetésre **Raduly Józsefet**, a 100 Tagú Cigányzenekar elnökét és **Buffó Rigó Sándort** a primás-művészeti vezetőt. Hogy minek az apropóján elég homályos volt, ugyanis a riporter nem

Raduly József

tette világossá: vajon arra kíváncsi-e, miért indult a Fidesz-MDF közös képviselőjeként a választásokon Raduly József? S miért vetette oda csak úgy hányaveti módon Stefka István a „lealázó” kérdést emígyen: Tudja-e, hogy most sokan neheztelnek magára? Mennyi az a sok, s főleg kik, s miért?

Nem Raduly József veszítette el a választást, hanem a Fidesz-MDF. Nem tudom, Stefka István tudja-e, hogy a fővárosi listán hányadik helyén indították el képviselőnek a 100 Tagú Cigányzenekar elnökét, az OCO alelnökét? Eleve kizárt volt, hogy Raduly József a lista hátsó fertályáról befutó legyen. Ettől még Raduly József az maradt aki. Olyan cigánypolitikus, aki immár 17. esztendeje vezeti sikeresen a világhírű együttest, ami mindenki dicsőségére válna. Bizonyára inspirálta Radulyt az is, hogy képviselőként még többet tud tenni itthon is a cigány muzsika és mu-

zsikusok az együttes anyagi megbecsüléséért.

Nem véletlenül mondta el a tv-nézők sokasága előtt ismét, s ki tudja hányadszor, hogy eddig egyetlen kormánytól sem kapott annyi bizalmi támogatást, amelyből a 100 Tagú Cigányzenekar tagjainak asztalára került volna egy darab kenyér.

Tizenhét éve (!) csak ígéretések vannak, de egyetlen kormány sem ismerte el annyira, hogy az állami költségvetésből rendszeres ellátást

biztosított volna részükre. Most, a választásokat megelőzően az illetékes tárca ígéretében reménykedett, abban, hogy 2003-tól külön tételt biztosítanak a 100 Tagú Cigányzenekarnak a költségvetésből.

S, bár változott a kormány, Raduly József és Buffo Rigó Sándor művészeti vezető tovább reménykednek. Végre el kellene már ismerni a magyar kultúrkincs világhírű nagyköveteit, hogy ezek a cigány művészmuzsikusok biztonságban éljenek, az együttes fejlődjön,

hangszerek ellátása és javítása biztosítva legyen, s méltó utódokat tudjanak nevelni, akik tovább öregbítik a magyar-cigány kulturkincs hírét világszerte.

A riportertől elvárható lett volna, hogy legalább helyesel. Nem tette. Közömbösen végig hallgatta. Pedig ebben kellett volna állást foglalnia, s nem egy froclizós, mondvacsinált kérdéssel zsákutcába csalni a „bukott” Radulyt.

(f.k.)

Felhívás

Osztrák Megbékélési Alap

Juttatások a náci rezsim egykori rabszolga- és kényszermunkásai számára a mai Osztrák Köztársaság területén

Az osztrák Megbékélési Alapról szóló törvény önkéntes juttatásokat irányoz elő a náci rezsim egykori rabszolga- és kényszermunkásai számára a mai Osztrák Köztársaság területén.

A juttatásra jogosultak:

a) Kényszermunkások

A juttatásra azon személyek jogosultak, akiket a nemzetiszocialista rendszer az iparban, a gazdaságban, közintézményekben vagy a mezőgazdaságban a mai Osztrák Köztársaság területén munkára kényszerített.

Szintén juttatásra jogosultak azon személyek, akiket a nemzetiszocialista rendszer politikai okokból, származásuk, vallásuk, nemzetiségük, szexuális irányultságuk okán, testi vagy szellemi fogyatékoságuk miatt, az úgynevezett aszocialitás vádjával vagy orvosi kísérletekkel összefüggésben a mai Osztrák Köztársaság területén munkára kényszerített.

b) Rabszolgamunkások

A juttatásra azon személyek jogosultak, akiket a mai Osztrák Köz-

társaság területén koncentrációs táborokhoz hasonló fogházakban rabszolgamunkára kényszerítettek. Ezen koncentrációs lágeretekhez hasonló fogházakon különösképpen olyan táborok értendők, amelyekbe 1944-45-ben zsidó rabszolgamunkásokat deportáltak Magyarországról a mai Ausztria területére és akiket Bécs környékén, vagy a „délkeleti fal” építésénél alkalmaztak. Ugyancsak ellátásra jogosultak olyan személyek is, akik roma és szinti etnikumú személyek gyűjtőtáborai (többek között Lackenbachban, Max Glanban) voltak letartóztatva.

Nem jogosultak a juttatásra: azon személyek, akiket a mauthauseni koncentrációs táborban és annak melléktáborai, valamint a dachau koncentrációs tábor melléktáborai tartottak fogva, abban az esetben sem, ha azok a mai Ausztria területén voltak. Ezek a személyek „Emlékezés, felelősség és jövő” megjelölésű német alapítványából részesülhetnek juttatásban.

Gyermekek, akiket szüleikkel vagy egy szülővel együtt deportáltak, valamint gyermekek, akik édesanyjuk kényszermunkán való alkalmazása idején születtek, szintén jogosultak a juttatásra.

Amennyiben a jogosult 2000. február 15-én vagy az után halt meg, helyére az illető ország nemzeti joga szerinti örökösei lépnek.

A kérelem beadási határideje:
2002. november 27.

Kérelmek benyújtása az Osztrák Megbékélési Alapból történő juttatásokra Magyarországon minden áldozat számára a MAZSÖK partnerszervezet vagy Osztrák Megbékélési Alap útján lehetséges.

**Magyarországi Zsidó Örökség
Közalapítvány (MAZSÖK)**
1066 Budapest, Lovag út 5.
tel: +1-374-3074
fax: +1-374-3076
e-mail: mazzsok@elender.hu

**Österreichischer
Versöhnungsfonds Osztrák
Megbékélési Alap**
Postfach 44
A-1011 Wien
Tel: (43-1) 513-60-16
Fax: (43-1) 513-60-16-15
http://www.versoehnungsfonds.at

A szer, ami csodára képes

Egyszer régen, volt az óceán közepén egy kis sziget, amelyen egy kis falucska húzódott meg. Élt ebben a faluban egy grófnő, akit Izabellának hívtak, egy szent ember, kinek neve János volt, és egy feltaláló aki Sámuel névre hallgatott. Ők mesém főszereplői.

Izabella grófnő világszép volt, de nagyon félt az öregedéstől, rettegett attól a gondolattól, hogy csúnya lesz. Napról-napra csak ezen gondolkodott, este pedig rémálmok gyötörték. Egy nap elhatározta, hogy felkeresi Sámuel, a feltalálót, hiszen sok jót hallott már róla. Úgy döntött, hogy megparancsolja neki, készítse el számára az örök élet és szépség bájitalát.

A feltaláló nagy tudású, de rendkívül kapzsi ember volt.

– Ön az a híres feltaláló? – kérdezi tőle Izabella izgatottan.

– Én, de mielőtt fárasztaná magát a mondanivalójával, előre bocsátom, hogy én nem vagyok egy „Olcsó János”, akarom mondani: Sámuel – válaszolta a feltaláló pökhendien.

– Ha az anyagiakra gondol, nálam az nem akadály – így Izabella grófnő, majd elmondta, hogy mi lenne a feladata Sámuelnek.

A feltaláló meghökkent, mert ilyen nehéz munkát nagyon régen kapott. Hosszas gondolkodás után végül elfogadta a kérést, majd nekilátott a szer készítésének. Ekkor érkezett meg messzi világjáró körútjáról a kis falu harmadik híres lakója: János, a szent ember. Mikor a fülébe jutott, hogy mire készül Izabella grófnő a feltaláló segítség-

gével, nagyon elcsodálkozott, el is szomorodott. Rögtön fejébe vette, hogy ő bizony ezt a tervet megakadályozza. Bejelentette magát a grófnónél, aki fogadta is.

– Mi járatban van, mit akar tőle? – kérdezte Izabella.

– Hallottam az emberektől a faluban a problémájáról, a feltalálóról mindent tudok.

– Igen, és segíteni akar nekem? – faggatta kíváncsian a grófnő.

– Éppen ellenkezőleg! Azért jöttem, hogy lebeszéljem az efféle butaságról. Az öregedés az élet rendje, ezt megakadályozni, ebbe beleavatkozni nem lehet, nem is tanácsos. Ezt a rendet Isten állította fel, Istennek vétünk, ha ezt befolyásoljuk.

A grófnő a szent ember, János szavai hallatán nagyon mérges lett.

– Nekem maga ne osztogasson tanácsokat, úgyis minden az én akaratom szerint történik! – Ezzel kidobta Jánost.

Telt-múlt az idő. A feltaláló beállított egy nap Izabellához, hogy elkészült a szer. A grófnő nagyon örült neki, de a szent ember szavai azóta sem hagyták nyugodni. Kifizette a busás összeget Sámuelnek, de egyenlőre nem nyúlt a bájitalhoz. Húzta-halasztotta a dolgot, nem kóstolta meg a csodaszert, ami mindig kéznél volt, hiszen egy kis asztalon tartotta. Szent Jánosunk ismét tiszteletét tette Izabella házában. Az előszobában szemébe ötlött a kis üvegecske, amelyben a grófnő a varázsitalt tartotta. Oda lépett az üveghez, hogy jobban szemügyre vegye, amikor az egyik szolgáló rászólt:

– Ahhoz ne tessék nyúlni, mert az a grófnő itala!

János agyán egy pillanat alatt átvillant, mit kell tennie.

– A nagysága biztos megbüntet, de nem bánom, vállalom.... Soha vissza nem térő alkalom! Ugye Istenem, ezt te is így gondold? – azzal puff a földhöz vágta az üveget, amely ripityára törött, a tartalma pedig szétfolyt. Mikor Izabella grófnő megtudta, kétségbeesett, kiabált, zokogott, hisztizett:

– Börtönbe vele! Jaj, mit tettél velem? Most csúnya leszek! Jaj, nee! – mikor kissé úrrá lett az indulatain, magához hívatta a szent embert és megkérdezte tőle:

– Miért tetted ezt?

János most sem mondott mást csak azt, ami szent meggyőződése volt.

– Gondoljon bele kisasszony, annyira jó lenne örökké élni, szépnek lenni, az élet rendjét felborítani?

Ezen bizony elgondolkodott Izabella grófnő, és akarva-akaratlanul is rájött, hogy Jánosnak igaza van. Megbocsátott neki, sőt tanácsadójának is felfogadta. Sámuelnek pedig megparancsolta, hogy ezt a szert soha többé el ne készítse. Az öregedéstől való félelmét legyőzve boldogan élt a kis szigeten.

És lássatok csodát! Bájital nélkül is olyan szép volt 60 évesen is, mintha csak 20 éves lenne.

Orsós Marietta
7. osztály
Győrvar

F E J T Ö R Ö K

Szervusztok Gyerekek!

Néhány hét múlva már élvezhetitek a nyári szünidő felhőtlen örömeit. A tanulásban még egy utolsó „hajrá” hogy évvégi bizonyítványotokban csupán jó érdemjegyek szerepeljenek.

Felfrissülésül fejtsétek meg rejtvényeinket!

Az oláh cigányok egyik legértékesebb kincse a folklór zene és ének. Dallamviláguk tele van... érzelmekkel, a szövegben az öröm, bánat egyaránt megtalálható.

Az alábbi rejtvényben a cigány folklór énekesek által használt különleges énekdiszítések találhatók meg!

szaglószerv ➡		üreges eső ➡	
kenyeret süt ➡		mondatban van ➡	
kezünk része ➡		varjú mondja ➡	
kopolytűs állat ➡		indulatszó „h” ➡	
mutatószó ➡		kutyája ➡	
fehér „ital” ➡		szűrőfegyver ➡	
gyomlál ➡		öreg ➡	
építkezésnél dolgozik ➡		magasodik ➡	

Ha a helyes meghatározásokat beírjátok, és a középső függőleges sorokat összeolvassátok, megkapjátok a folklór énekekben használt diszítéset.

Kép- és szórejtvények cigányfoglalkozásról

	+ hér		+ önt
csapadék			+ szemé- lyes névmás
↕		↕	
A török-ma- gyar harcok idején a cigá- nyok foglalko- zása volt		Kihalóban lévő cigányfoglalkozások	
Au + tisztít + indulatszó			
↕			
Erdélyben találkoztunk ilyen foglalkozással			

Több néprajzkutatónk foglalkozik cigány szokásokkal, hagyományokkal. Erdős Kamill gyűjtése nyomán néhány szerelmi varázslás „kellékét”, módszerét olvashatjátok az alábbi rejtvényekben.

	– a szeretett lény		meg kell szerezni
	– a kiválasztott fiú vagy lány		saját házának eresze alá el kell ásní
	– a házastársi hűségről is meg tudunk győződni úgy, hogy egy pohár vízbe beleteszünk		ha a gyűrű a víz tetején marad, akkor csalás esete forog fenn

Cigány közmondások

- Ha te vered a kutyádat, mindenki veri azt.
- Feneketlen zsákot nem lehet megtölteni.

- Szép szavakkal nem lehet jóllakni.

A rejtvényekhez kellemes időtöltést kíván a Szerkesztőség!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Ön úgy nyűgözi le az embereket, hogy egészen pontosan tisztában van azzal, hogy mik azok a foglalkozások, amikről pontosan tudja, hogy nem fér össze az Ön gondolkodásával. Ön nagyon büszke arra a képességére, hogy meg tudja tanulni mindazt, amire szüksége van! A Kosok gyakran autodidakta módon tanulnak és így is érik el sikereiket. Mivel a Kos a kardinális jegyhez tartozik, ezért gyorsan gondolkodnak, és remekül megállnak a saját lábukon. Júniusban ezzel a hatékony módszerrel a legjobb és a legpontosabb döntésekhez képes eljutni minden Kos szülött...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – Az Ön irányító bolygója a Vénusz, ami kreatív gondolkodást biztosít Önnek, és így sok pluszt tud szerezni, bármit is kezd el tanulni. A halogatás a legrosszabb szokása... Jól teszi, ha lépést tart a mindennapokkal és megvitatja másokkal az eseményeket. Ez a hónap nem tartogat meglepetéseket, kellemes nyugalomban telnek a napok. Hónap végén pedig nagy öröm éri!

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Önt nagyon nehéz megverni az intelligencia versenyeken. Tudásvágya kielégíthetetlen! Nagyon meg tudja lepni barátait és családtagjait azzal, hogy a különböző helyekről összeszedett információkat mennyire jól tudja hasznosítani az életben. De Ön nagy mestere annak is, hogy fölhalmozza dolgait, és a pillanat hatása alatt cselekedjen... Júniusban nosztalgizása súlyos következményekkel járhat! Éljen a jelenben...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – A Hold, jó memóriával ruhazza fel Önt, és ezért soha semmit nem felejt el. Szeret memorizálni híres verseket, idézeteket, amelyek valamiféle kapcsolatban vannak az Ön életével. Júniusban úgy kezeli a múlt eseményeit, hogy azokat a jövőben is hasznosítani tudja majd... Ön mindig, mindent jól átgondol. Jól teszi!

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – Ön nem kifejezetten rugalmas, de megtanulhatja azt, hogyan egyenesedjék fel, ha elesik. Kreatívan közelíti meg az életet, és teljesen tudatában van annak, hogy az élet tele van ellentmondásokkal. De ez egyáltalán nem fogja vissza attól, hogy élvezze az életet, persze, ha igazi Oroszlán! Ön sokra értékeli a tanulást, de vannak olyan dolgok, amiket egyáltalán nem vesz komolyan, de ha szükséges, akkor nagyon komoly tud lenni. Erre a komolyságra hónap közepén szüksége lesz...

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Ön őszinteségéről híres! Soha sem szeretné elveszíteni a becsületét. Szójátékokkal és rejtvényvel szereti edzésben tartani az agytekvényeit. A legfontosabbnak az olvasást tartja, továbbá a jó egészségi állapotot és a tanulásra való hajlandóságot. Az Ön uralkodó bolygója a Merkúr, ezért nem sok időbe telik elsajátítania azt a tudást, amire szüksége van az életben. A június tele lesz hasznosabbnál hasznosabb meglepetésekkel, de ezeket a meglepetéseket Ön irányítja...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Ha megpróbálja gondolatait helyes útra terelni, akkor valószínű, hogy júniusban képes lesz egyensúlyba kerülni Önmagával, és így remek egészségi állapotnak fog örövendeni. A gondolkodása idealista és inkább egyetértést keres mindenben, mintsem dízsharmóniát. Ön nagyon jó hallgató, és ezért nem okoz nagy gondot oda figyelni másokra... Az idővel jobban bánhatna!

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ön túl sokat vár el Önmagától, ezért egy rosszabb eredménytől, parányi kudartól is jobban elkeseredik, mint mások. Ne próbáljon segíteni júniusban az embereknek akkor, amikor ők egyedül szeretnék megoldani a problémájukat... Fogorvosát mielőbb keresse fel, de nem biztos, hogy a fogai miatt kell ezt meglépnie, mindenestre igen fontos ez a találkozás...

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Ön erősen hisz abban, hogy az értelemnek meghatározó szerepe van az életben, hiszen már nem egyszer tapasztalta, hogy az emberek sok mindent le tudnak győzni és sok mindent el tudnak érni az értelmükkel. Ön általában véve optimista és könnyűnek találja, hogy pozitívan gondolkodjon. Szereti ha a sikere látványos! Nagy szókinccsel rendelkezik, de munkájában nem lehetne kiemelkedő, ha ez nem így lenne. Június közepén külföldi út vár Önre, és félelem, családjában történő kutyaharapás miatt...

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Ha állandóan a világ bajaival foglalkozik, akkor valószínűleg depresszióba fog esni. Másrészt, ha túl sokat van elfoglalva a mindennapi rutinjával, akkor képtelen lesz élvezni az életet úgy, ahogy kellene, mert kivan téve annak a veszélynek, hogy belebonyolódjon Önmagába. A boldogság elérésében Ön előbbre van másokkal szemben, hiszen minden nap ezért küzd... Júniusban sokkal sikeresebben, mint ahogy megszokta!

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – Az Ön gondolkodása realista, néha nyers, de nem befolyásolható. Ön tudni akarja a tényeket és elkerüli a fölösleges részleteket. Különösképpen utálja a be nem tartott ígéreteket, és úgy gondolja, hogy inkább ne tegyenek ígéreteket az emberek, ha nem tudják betartani. Júniusban csalódnai fog egy kollégájában, úgy érzi elárulta Önt. Jól érzi!

HALAK (II. 20.–III. 20.) – Ön szeret logikusan gondolkodni, és a memóriája is kiemelkedően jó! De nem ártana, ha egy kicsit rugalmasabb lenne bizonyos dolgokban. Egy problémát ugyanis nem csak egyféleképpen lehet megközelíteni! Próbálja elfogadni mások gondolatmenetét is. Június végén kár érheti, anyagi és lelki értelemben is...

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent alábbi kötetek szerkesztőségünk címén megrendelhetőek! (Szolnok, Aranka út 3. 5000)

Farkas Kálmán: *Elnémult hegedűk* 300,-Ft
Szécsi Magda: *Fekete fények* 1300,- Ft
Rácz Lajos: *Roma értelmiségiek arcképcsarnoka* 500,-Ft

ÚJ KÖTETEINK:

Farkas Kálmán: *Mosoly és párbeszéd* 500,- Ft,
Gordoni ceruzarajzok 500,- Ft,
B. Kótv Lilla: *Figyeld rám!* 500,- Ft.

Kedves Gyerekek!

Az LD szerkesztősége már megint gondolt egy nagyot!

Vers és meseíró pályázatot hirdetünk - megkötések nélkül – általános iskolások részére.

A tehetségek felkutatását ily módon boldogan vállaljuk fel azt remélve, hogy felfedezettjeink munkái a magyarországi cigányság kultúrkincsét gyarapíthatják. A három legkiválóbb pályázó oklevelet, publikálási

lehetőséget, könyvvásárlási utalványt és más értékes ajándékokat kap.

Amennyiben egy kötetre való, közlésre méltó anyag érkezik be hozzánk, az LD szerkesztősége vállalja a pályázati munkák kötetben való megjelentetését, Szécsi Magda illusztrációival.

**A pályázatokat szerkesztőségünk címén várjuk:
LD Szerkesztősége Szolnok, Aranka út 3. 5000**

A pályázatok beérkezési határideje: 2002. december 31.

Felhívás

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központban utánvétellel megrendelhető a **Choli Daróczi József** által szerkesztett **cigány nyelvkönyv 1.980 Ft-os** áron, valamint a **cigány-magyar, magyar-cigány szótár 1.550 Ft-os** áron. **Megrendelhető:** Országos Cigány Információs és Művelődési Központ 1103 Budapest, Gyömrői út 103. **Telefon/Fax:** 265—08-38, 264-94-48 **e-mail:** ocimk@hu.inter.net

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj

egy évre: 1440 Ft,

fél évre: 720 Ft,

negyedévre: 360 Ft

Megrendelőink között

**2002. december 6-án értékes ajándékokat
sorsolunk ki!**

*A megrendelőlapot és az előfizetési díját
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon:

(06) 56/513-592, 513-953, 513-954

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Gratulálunk!

Józsa Zoltán, lapunk özdi munkatársa két díjjal is büszkélkedhet, melyeket a napokban vett át. Az Országos Polgárőr Szövetség által meghirdetett Sajtópályázatán a tudósítás kategóriában második helyezést ért el. Az elismerést április 25-én az OPSZ elnöke, **dr. Túrós András** adta át. A Magyar Vöröskereszt média pályázatán a regionális írott sajtó kategóriában Médiadíjat nyert. Az ünnepélyes díjátadásra a Vöröskereszt Világnapja alkalmából május 8-án Budapesten került sor. A díjat **dr. Andics László**, a Magyar Vöröskereszt elnöke és **dr. Morzsányi Éva**, a humanitárius szervezet főtitkára, valamint **Dr. Molnár Gyula**, a Média-díj bizottság elnöke adta át.

Gratulálunk Józsa Zoltánnak!

Felhívás

Kilencedik alkalommal rendezik meg június 22-én Nyíregyházán a Magyarországi Roma Kupa országos döntőjét. Az Európában is egyedülálló hagyományos rendezvénynek ismét a városi stadion ad otthont. A torna az Országos Roma Kupa Alapítvány szervezésében kerül megrendezésre. **Balogh Gyula** az alapítvány elnöke, a torna főszervezője várja mindazon csapatok jelentkezését, akik ismét szeretnék megmutatni tehetségüket és összemérni erejüket a labdarúgó pályákon.

**Bővebb információ a következő telefonszámon:
06-20/91560-02. Fax: 06-42/371-679.**

